

СЛУ НА ФЕДЕРАТИВИ

37453
Службени весник народ. републи-
ке Југославије

Skoplje

„СЛУЖБЕН ЛИСТ НА ФНРЈ“ излегува по потреба, во српско, хрватско, словенско и македонско издание. — Огласи по тарифата. — Текушта сметка при Народната банка на ФНРЈ за претплата бр. 1032-Т-220, за одделни издања 1032-Т-222 и за огласи 1032-Т-221.

Вторник, 29 декември 1953

БЕЛГРАД

БРОЈ 54

ГОД. IX

Цена на овој број е 40.— д.н. — Претплата за 1953 година изнесува 1000.— д.н., а за странство 1500.— динари. — Редакција: Улица Кралевиќа Марка бр. 9 — Телефони: Редакција 28-838, Администрација 26-276, Продавно одделение 22-619, Тел. централа 28-610.

467.

Врз основа на чл. 20 тач. 1 од Законот за спроведување на Уставниот закон, Сојузниот извршен совет донесува

УРЕДБА ЗА ЗДРУЖУВАЊЕ НА СТОПАНСКИТЕ ОРГАНИЗАЦИИ

I. ОСНОВНИ ОДРЕДБИ

Член 1

Коморите се осниваат заради унапредување на производството и стоковниот промет.

Дејноста на коморите е јавна и под општествена контрола.

Член 2

Производителните и транспортните стопански организации можат да се здружуваат во стручни здруженија заради унапредување на структурата односно гранката за која е основано здружението.

Стручните здруженија на можат да се занимаваат со стопанско послување.

Стручните здруженија задолжително се зачленуваат во соодветната комора.

Член 3

Стопанските организации, чијашто стопанска дејност е обусловена со заедничко користење на основни средства или при кои целосното користење на капацитетите обусловено со меѓусебно согласување на работата, можат да бидат здружени во заедници (Заедница на југословенските железници, Заедница на југословенските пошти и телекомуникации, Заедница на електростопанските претпријатија и сл.).

Заедниците на стопанските организации се осниваат со посебни уредби на Сојузниот извршен совет.

Со уредбата за оснивање на заедницата се определуваат особено: задачите на заедницата, односот на здружените стопански организации спрема заедницата и односот на заедницата и здружените стопански организации спрема општеството.

Член 4

Стопанските организации можат со договор да се спогодат заеднички да вршат определени стопански работи (заедничка изведба на инвестициони работи, заедничко набавување, заедничка продажба и сл.).

Стопанските организации можат со договор да се спогодат и за оснивање заеднички институти и установи.

Договорот за заедничко вршење стопански работи, односно за оснивање заеднички институти и установи се склучува на определено или на неопределено време со отказан срок кој не може да биде подолг од шест месеци.

Склучувањето на договорот за заедничко вршење стопански работи не се смета како здружување на стопанските организации.

Договорот за заедничко вршење стопански работи, односно за оснивање заеднички институти и установи мора да се регистрира кај народниот одбор на околината (градот) на чие подрачје се наоѓа седиштето

на договорачите. Ако седиштето на договорачите се наоѓа на подрачје на две или повеќе околии (градови) во иста народна република, договорот се регистрира кај републичкиот државен секретаријат за работи на стопанството, а ако се наоѓа нивното седиште на територија на две или повеќе народни републики кај сојузниот Државен секретаријат за работи на народното стопанство.

Државниот орган од претходниот став може да ја одбие регистрацијата ако одредбите на договорот им се спротивни на прописите.

Член 5

Освен во коморите, во стручните здруженија и во заедниците од чл. 3, стопанските организации не можат да се организираат во други форми на здружување.

Не е позволено оснивање на стручно здружение односно склучување на договор за заедничко вршење стопански работи (чл. 4) со цел за спречување натпревар или создавање монополистичка положба на пазариштето.

II. КОМОРИ

а) Заеднички одредби

Член 6

Задачата на коморите е да работат на унапредување на производството и стоковниот промет, да се грижат за завршување и развивање на добри пословни обичаи, да работат на јакнењето на одговорноста на стопанските организации спрема општеството и да вршат општествена контрола над стручните здруженија.

Задачите на комората поблиску се определуваат со статутот на комората.

Член 7

Со сојузни и републички прописи на коморите може да им се довери вршењето на поодделни работи што ги вршат државните органи.

Коморите можат на своите членови да им издаваат уверенија за фактите што им се потребни заради докажување на нивните права или што им служат во стоковниот промет.

Член 8

Народното собрание односно народниот одбор и нивните извршни органи можат:

да им даваат на органите на комората преворачки за работа,

да ја укинат или поништат одлуката на комората што е во спротивност со прописите,

да ги сменат органите на комората ако работат спротивно на прописите.

Извршниот совет на народното собрание односно народниот одбор дава согласност на назначувањето на секретарот на комората.

Коморите се должни на народното собрание односно на народниот одбор да му поднесуваат редовно извештаи за својата работа.

Член 9

Контрола над законитоста на поодделни акти на комората вршат надлежните органи на државната управа.

Член 10

Членството во коморите е доброволно.

По исклучок од одредбата од претходниот став членството е задолжително во занаетчиските комори и во Сојузната надворешно-трговска комора.

Стручните здруженија задолжително се членови на соодветните комори.

Зачленувањето на стопанската организација во комора ако е членството задолжително и зачленувањето на стручното здружение во комора, мора да се изврши во рок од еден месец од денот на оснивањето на стопанската организација односно на стручното здружение.

Член 11

Секоја комора има собрание, управен одбор и други органи што управуваат со комората.

Собранието е највисок орган на комората.

Собранието го сочинуваат претставниците на стопанските организации — членови на комората, избрани од страна на работничкиот совет односно од највисокиот орган на стопанската организација.

Во комората можат да се формираат и стручни секции за поодделни струки односно гранки на стопанството.

Член 12

Заклучокот на комората е задолжителен за стопанската организација зачленета во комората, ако претставникот на стопанската организација, врз основа на одлука од нејзиниот работнички совет, односно од највисокиот орган, бил однапред овластен по определено прашање да преземе обврска за стопанската организација, или кога работничкиот совет односно највисокиот орган на стопанската организација со заклучокот на комората се согласил дополнително. Заклучокот од Сојузната надворешно-трговска комора е задолжителен и во случај ако е тоа определено со статутот.

Заклучоците од комората што се однесуваат до работите доверени на коморите со прописите на надлежните државни органи (чл. 7) како и заклучоците што се однесуваат до прашањата на комората и до обврските на членовите спрема комората задолжителни се за членовите на комората.

Член 13

При комората постои суд на честа.

Судот на честа ги расправа случаите на повреда на добрите пословни обичаи од страна на стопанските организации.

Со одлука од судот на честа можат да се изрекнуваат казни предвидени со статутот на комората.

Против одлуката од судот на честа може да се поднесе жалба до органот определен во статутот на комората.

Член 14

Заради остварување на своите задачи коморите можат да осниваат бирои, институти, лаборатории, курсеви и сл.

Член 15

Секоја комора си има свој статут.

Со статутот на комората поблиску се определуваат задачите и организацијата на комората, нејзините органи, нивниот делокруг, составот и начинот на изборите на органите, правата и должностите на членовите на комората, како и начинот на работата на комората.

Со статутот на комората можат да се предвидат и дисциплински мерки за повреда на статутот на комората.

Статутот на комората го одобрува народното собрание односно народниот одбор.

Член 16

Коморите се правни лица.

Член 17

Секоја комора си има своја претсметка на приходите и расходите.

Приходите на комората ги сочинуваат придонесите од членовите и приходите од услугите на комората и нејзините установи.

Со статутот на комората се определува основницата за утврдување висината на членскиот придонес.

б) Сојузни комори**Член 18**

За територијата на Југославија се осниваат Сојузна индустриска комора и Сојузна надворешнотрговска комора.

Коморите од другите гранки на стопанството можат да се здружуваат во сојузи на коморите за територијата на Југославија.

Оснивањето на Сојузот на коморите од претходниот став го одобрува Сојузната народна скупштина.

Член 19

Во Сојузната индустриска комора се зачленуваат индустриските и другите производителни претпријатија, како и стручните здруженија на тие претпријатија.

Член 20

Во Сојузната надворешнотрговска комора задолжително се зачленуваат стопанските организации што се запишани во Надворешно-трговскиот регистар на стопанските организации врз основа на прописите од Уредбата за надворешно-трговското послување, како и претпријатијата што се овластени да се занимаваат со работите на странскиот туризам и што се како такви регистрирани.

Член 21

При Сојузната надворешнотрговска комора можат да се формираат, како самостојни установи, надворешно-трговска арбитража и поморска арбитража за решавање на споровите од надворешнотрговскиот промет односно од поморскиот промет во кои една од странките е странска стопанска организација.

в) Комори на територијата на народните републики**Член 22**

Републичкото народно собрание може во областа на трговијата, угостителството, занаетчиството, селското стопанство и сообраќајот да оснива комори или сојузи на комори.

Народните одбори на околините (градовите) осниваат комори во областа на трговијата, угостителството и занаетчиството.

Народните одбори на две или повеќе околни (градови) можат да основат и заедничка комора за своите подрачја.

Републичкото народно собрание и народните одбори на околините (градовите) не можат да осниваат индустриски комори.

III. СТРУЧНИ ЗДРУЖЕНИЈА**Член 23**

Стручно здружение осниваат стопанските организации.

Стручното здружение се смета за основано кога правилата на здружението ќе ги одобри соборот на производителите на републикото народно собрание, односно Соборот на производителите на Сојузната народна скупштина, ако стручното здружение го осниваат стопанските организации со седиште на територијата на две или повеќе народни републики.

Стручното здружение е должно со своите правила да му поднесе на соборот на производителите на народното собрание пристап на соодветната комора за оснивање на стручното здружение.

Член 24

Стручните здруженија се должни да се регистрираат кај републичкиот државен секретаријат за работи на стопанството, односно кај сојузниот Државен секретаријат за работи на народното стопанство ако стручното здружение го осниваат стопански организа-

ци со седиште на територија на две или повеќе на-
радни републики.

Член 25

Со правилата на стручното здружение поблиску се
определуваат особено: задачите на здружението, него-
вите органи, делокругот, составот и начинот на избо-
рите на органите, правата и должностите на членовите,
како и начинот на финансирањето и работата на здру-
жението.

Со правилата на стручното здружение можат да
се предвидат дисциплинските мерки за повреда на оп-
штествената дисциплина.

Правилата на здружението ги одобрува органот од
чл. 23 на оваа уредба.

Член 26

Членството во стручните здруженија е доброволно.

Член 27

Заклучокот на стручното здружение е задолжител-
ен за стопанската организација зачленета во струч-
ното здружение, ако претставникот на стопанската ор-
ганизација, врз основа на одлука од нејзиниот работ-
нички совет, односно највисокиот орган, бил однапред
овластен по определено прашање да преземе обврска
за стопанската организација, или ако работничкиот
совет односно највисокиот орган на стопанската ор-
ганизација со заклучокот на стручното здружение до-
полнително со согласил.

Заклучоците на стручното здружение, што се од-
несуваат до обврските на членовите спрема здруже-
нието задолжителни се за членовите.

Полноважноста на заклучоците на стручното здру-
жение по определени прашања на коморите може да
се обуслови со давање на своја согласност на одно-
сните заклучоци.

Заклучоците на стручното здружение што им се
спротивни на прописите и на правилата на стручното
здружение немаат правна важност.

Член 28

Контрола над работата на стручното здружение
врши комората во која е зачленето здружението како
и надлежните државни органи.

Стручните здруженија се должни да ги испраќаат
до комората своите записници, заклучоци, како и изве-
штаи за својата работа.

Член 29

Со цел да ги изврши своите задачи стручното здру-
жение може да оснива свои институти, бирои, лабора-
тории, станици за испитување на стоки и други уста-
нови за унапредување на производството односно
послувањето на своите членови.

Член 30

Стручното здружение е правно лице.

IV. УПРАВНИ МЕРКИ

Член 31

Народното собрание може да ги смени органите на
комората односно на стручното здружение, а народниот
одбор органите на коморите што ги основал ако
работат спротивно на прописите.

Член 32

Народното собрание може да донесе одлука за
престанок на работата на стручното здружение што
работи спротивно на целите и задачите предвидени со
правилата на здружението.

Член 33

Државниот орган надлежен за вршење надзор
над стручното здружение ќе му ја забрани работата
на стручното здружение, ако не го добило одобре-
нието пропишано во чл. 23 од оваа уредба.

Член 34

Ако стопанските организации што склучиле дого-
вор за заедничко вршење стопански работи (чл. 4) ги
вршат заедничките работи спротивно на прописите,

органот надлежен за регистрација ќе донесе решение
за ставање вон сила на извршената регистрација и ќе
забрани натамошно заедничко вршење на стопанските
работи.

Против решението донесено во смисла на претход-
ниот став има место на жалба до надлежниот државен
орган.

V. ОДЗЕМАЊЕ НА ИМОТНАТА КОРИСТ И КАЗНЕНИ МЕРКИ ПОРАДИ ПОВРЕДА НА ОДРЕДБИТЕ ОД ОВАА УРЕДБА

Член 35

Од стопанската организација која со дејствието
споротивно на одредбите од оваа уредба при-
бавила за себеси имотна корист ќе се одземе ситот
износ на така прибавената корист.

Член 36

Со парична казна од 50.000 до 1.000.000 динари
ќе се казни:

1) стручното здружение формирано по одредбите
од оваа уредба ако работи спротивно на целите и за-
дачите предвидени со прописите и правилата на здру-
жението;

2) стопанската организација ако се зачлени во
стручно здружение кое нема одобрение од надлежниот
државен орган за работа;

3) стопанските организации ако врз основа на спо-
годбата заеднички ги вршат стопанските работи без
претходна регистрација на договорот;

4) стопанските организации што склучиле и ре-
гистрирале договор за заедничко вршење стопански
работи, ако вршат работи што не се предвидени во
договорот.

Ако се некое од дејствијата од претходниот став
се предизвикани особено тешки последици стопанската
организација односно стручното здружение ќе се казни
со парична казна од 100.000 до 2.000.000 динари.

За дејствието од ст. 1 на овој член ќе се казни и
одговорното лице во стручното здружение односно во
стопанската организација со парична казна од 5.000 до
10.000 динари.

Член 37

Со парична казна од 100.000 до 2.000.000 динари
ќе се казнат стопанските организации:

1) ако организираат здружение што не е позволе-
но по одредбите од оваа уредба;

2) ако врз основа на регистриран договор за заед-
ничко вршење стопански работи ги вршат тие работи
на начинот на кој се пречи натпреварот или се создава
монополистичка положба на пазариштето.

Ако со некое од дејствијата од претходниот став
се предизвикани особено тешки последици, стопан-
ската организација ќе се казни со парична казна
од 150.000 до 3.000.000 динари.

За дејствието од ст. 1 на овој член ќе се казни
и одговорното лице во стопанската организација со
парична казна од 10.000 до 20.000 динари.

Член 38

Со парична казна од 50.000 до 500.000 динари ќе
се казни:

1) стопанската организација што не ќе се зачлени
во комора во пропишаниот срок, ако е пропишано за
неа задолжително зачленување;

2) стручното здружение формирано по одредбите
од оваа уредба, ако не се зачлени во соодветна ко-
мора во пропишаниот срок.

За дејствието од претходниот став ќе се казни и
одговорното лице во стопанската организација односно
во стручното здружение со парична казна од 1.000
до 10.000 динари.

Член 39

На повредите на одредбите од оваа уредба и по-
стапката за примена на мерката одземање на имотната
корист и казнените мерки предвидени со неа ќе се
применуваат и одредбите на чл. 75-83 од Уредбата за

управување со основните средства на стопанските организации.

VI. ПРЕОДНИ И ЗАВРШНИ ОДРЕДБИ

Член 40

Трговските, угостителските и занаетчиските комори што постојат ќе продолжат со работа до формирањето на коморите во смисла на одредбите од оваа уредба.

Член 41

Стопанските организации што постојат за кои е пропишано задолжително зачленување во соодветната комора, како и стручните здруженија што постојат, должни се да се зачленат во комора во рок од еден месец од денот на влегувањето во сила на оваа уредба, односно од денот на оснивањето на комората во која се зачленуваат тие задолжително.

Член 42

Стручните здруженија што постојат должни се да ја сообразат својата организација и својата работа кон одредбите од оваа уредба во рок од 60 дена по нејзиното влегување во сила.

Здруженијата на стопанските организации што немаат карактер на стручно здружение должни се да престанат со работата во рок од 60 дена по влегувањето во сила на оваа уредба.

Член 43

Против одлуките од државните органи донесени во вршењето на правото на надзор по одредбите од оваа уредба стопанската односно општествената организација не може да води управен спор.

Член 44

Оваа уредба влегува во сила со денот на објавувањето во „Службениот лист на ФНРЈ“.

Сојузен извршен совет

Р. п. бр. 283

23 декември 1953 година

Белград

Претседател на Републиката,
Јосип Броз-Тито, с. р.

468.

Врз основа на чл. 20 точ. 1 од Законот за спроведување на Уставниот закон, Сојузниот извршен совет донесува

УРЕДБА

ЗА ОРГАНИЗАЦИЈАТА, ПОСЛУВАЊЕТО И УПРАВУВАЊЕТО СО ЈУГОСЛОВЕНСКИТЕ ЖЕЛЕЗНИЦИ

I. ОСНОВНИ ОДРЕДБИ

Член 1

Превозот на патници и стоки со железница е јавна служба која се врши врз основа на закон и под надзор од определени државни органи.

Јавната служба на превозот на патници и стоки со железница ја вршат Југословенските железници. Југословенските железници се заедница на стопански претпријатија и други стопански организации што ја вршат јавната служба на превоз на патници и стоки со железница, или им помагаат во таа дејност.

Железничките транспортни средства што служат за превоз патници и стоки се општествена своина.

Член 2

Во состав на Југословенските железници влегуваат претпријатијата за превоз на патници и стоки и претпријатијата за одржување на железничките средства.

Претпријатијата за превоз на патници и стоки (во натамошниот текст: железнички транспортни

претпријатија) и претпријатијата за одржување на железничките средства (во натамошниот текст: претпријатијата за одржување) на определена мрежа на железнички пруги формираат заедница на железничките претпријатија, со која раководат органите на управување преку дирекциите на Југословенските железници.

Заедниците на железничките претпријатија и во нив здружените претпријатија формираат Заедница на Југословенските железници, со која раководат органите на управувањето преку Генералната дирекција на Југословенските железници.

Член 3

Железничкото транспортно претпријатие го сочинуваат станици, ложилиници и секции за одржување сигнално-сигурносни постројки и средства за врски (во натамошниот текст: секциите) на определена мрежа на железничките пруги.

Претпријатијата за одржување се: претпријатијата за одржување пруги и претпријатијата за правување коли и локомотиви.

Член 4

Со Југословенските железници управуваат работните колективи непосредно и преку своите претставнички органи.

Со железничкото транспортно претпријатие и со претпријатието за одржување управуваат нивните работни колективи преку органите на управувањето.

Со Дирекцијата на Југословенските железници (во натамошниот текст: дирекција на ЈЖ) управуваат претставниците што ги делегираат работничките совети на претпријатијата во состав на дирекцијата.

Со Генералната дирекција на Југословенските железници (во натамошниот текст: Генерална дирекција ЈЖ) управуваат претставниците што ги делегираат управните одбори на дирекциите на ЈЖ.

Директорот на дирекција на ЈЖ и Генералниот директор на ЈЖ имаат право самостојно да претприемаат определени управни мерки за кои се овластени со прописи за да се обезбеди јавноста, сигурноста и безбедноста на железничкиот сообраќај.

Член 5

Дирекцијата на ЈЖ ја обезбедува примената на единствените сообраќајно-технички прописи за сигурноста и безбедноста на сообраќајот; го согласува редот на возењето со јавните и стопанските потреби на мрежата на заедницата на железничките претпријатија и мрежата на Југословенските железници; врши инспекција на послувањето на претпријатијата од име на заедницата на железничките претпријатија и претприема мерки со кои се обезбедува единствен начин на послувањето во Југословенските железници.

Дирекцијата на ЈЖ управува со средствата што и' припаѓаат по одредбите од оваа уредба и ги обезбедува средствата за развоток и унапредување на мрежата на заедницата.

Член 6

Генералната дирекција на ЈЖ донесува и ја обезбедува примената на единствените сообраќајно-технички прописи за сигурноста и безбедноста на сообраќајот на Југословенските железници; донесува стопанско-управни мерки за согласување и усмерување на капацитетот на Југословенските железници спрема потребите на стопанството и меѓународниот сообраќај; ја согласува во рамките на сојузните прописи тарифната политика со стопанската политика на земјата; донесува мерки за согласување на превозот на патници и стоки на Југословенските железници со меѓународниот сообраќај и со меѓународните прописи; врши инспекција на послувањето на претпријатијата и дирекциите во состав на Југословенските железници и донесува прописи за единствено послување во Југословенските железници.

Генералниот директор на ЈЖ одговорен му е на Сојузниот извршен совет за сигурноста и безбедноста на сообраќајот на Југословенските железници.

Со сојузни прописи може да се овласти Генералната дирекција на ЈЖ да врши определени управни работи од областа на јавниот сообраќај од надлежноста на федерацијата.

Член 7

Железничкото транспортно претпријатие постои самостојно врз основа на редот на возењето, тарифите за превоз на патници и стоки, прописите со кои се регулираат односите помеѓу корисниците на железничкиот транспорт и Југословенските железници, единствените сообраќајно-технички прописи за сигурноста и безбедноста на сообраќајот, прописите на дирекцијата на ЈЖ донесени врз основа на општи стопански и управни прописи, придружувајќи се кон обврските спрема заедницата на железничките претпријатија.

Претпријатието за одржување послува самостојно придружувајќи се кон договорите склучени со железничките транспортни претпријатија, единствените сообраќајно-технички прописи за сигурноста и безбедноста на сообраќајот, прописите на дирекцијата на ЈЖ донесени врз основа на општите стопански и управни прописи и обврските спрема заедницата на железничките претпријатија.

Член 8

Железничките транспортни претпријатија, претпријатијата за одржување, дирекциите на ЈЖ и Генералната дирекција на ЈЖ се првни лица.

Член 9

Железничките транспортни претпријатија, претпријатијата за одржување, дирекциите на ЈЖ и Генералната дирекција на ЈЖ имаат свои правила.

Станиците, ложилиниците и секциите имаат свој работен ред.

Член 10

Обврските на претпријатијата во состав на Југословенските железници спрема општествената заедница се извршуваат по прописите што важат за стопанските претпријатија доколку со оваа уредба не е определено поинаку.

Вкупната остварена добивка на железничкото транспортно претпријатие подлежува на републичкиот данок на добивката, како и на сојузниот данок на добивката, ако е предвиден со сојузниот општествен план.

Станиците, ложилиниците и секциите ги извршуваат своите обврски спрема околицата (градот, градската општина со одделни права) од делот на добивката, што со одлуката на рабстничкиот совет на железничкото транспортно претпријатие им е утврдено спрема одредбите од оваа уредба и другите прописи донесени врз основа на неа, а спрема нивно учество во остварувањето на вкупниот приход на претпријатието.

Околицата (градот и градската општина со одделни права) во својот општествен план го утврдуваат процентот на своето учество во добивката на станиците, ложилиниците и секциите, а наплатата ја врши спрема остварената добивка и во пресметковните периоди во кои железничкото транспортно претпријатие ја пресметува добивката.

Станиците, ложилиниците и секциите ги извршуваат своите обврски во смисла на претходниот став спрема околицата (градот, градската општина со одделни права) на чие подрачје се наоѓа нивното седиште.

Другите обврски за покривање на општествените потреби железничкото транспортно претпријатие ги извршува спрема општите прописи.

Претпријатието за одржување своите обврски за покривање на општествените потреби ги извршува спрема околицата (градот, градската општина со

одделни права) на чие подрачје се наоѓа седиштето на претпријатието.

Член 11

Југословенските железници можат да ја вршат јавната служба за превоз на патници и стоки освен со железница и со други превозни средства ако ги исполнуваат пропишаните услови за тршење таков превоз.

Член 12

Поодделни стопански организации вон заедницата на Југословенските железници можат да имаат свои возни средства заради задвојување на сопствениите потреби во превозот, со тоа што сообраќајот со овие средства на пругите на Југословенските железници може исклучително да се врши по прописите што важат за Југословенските железници и со претходно одобрение на Југословенските железници.

Имотните и другите односи помеѓу Југословенските железници и стопанските организации од претходниот став се регулираат со договор.

Член 13

Прописите за стопанските претпријатија се однесуваат и до претпријатијата во состав на Југословенските железници доколку со оваа уредба не е определено поинаку.

II. ОСНИВАЊЕ ПРЕТПРИЈАТИЈА И ДИРЕКЦИИ

Член 14

Дирекциите на ЈЖ ги оснива Сојузниот извршен совет по предлог од Генералната дирекција на ЈЖ.

Решението за оснивање дирекција на ЈЖ содржи означување на пругите што го сочинуваат подрачјето на дирекцијата, како и означување железничкото транспортно претпријатие и претпријатието за одржување во состав на дирекцијата на ЈЖ.

Член 15

Железничкото транспортно претпријатие и претпријатието за одржување го оснива дирекцијата на ЈЖ во согласност со републичкиот извршен совет.

Член 16

Станиците, ложилиниците и секциите ги оснива железничкото транспортно претпријатие по одобрение од дирекцијата на ЈЖ а во согласност со Генералната дирекција на ЈЖ.

Член 17

Генералната дирекција на ЈЖ и дирекцијата на ЈЖ можат за вршење на поодделни услужни дејности да осниваат претпријатија и самостојни погони во состав на претпријатието (коли за спиење и ручање, печатници, набавно-продавни сервиси и сл.) кои послуваат по прописите што важат за стопанските претпријатија.

Со решението за оснивање на претпријатијата од претходниот став се определуваат нивните права и должности спрема заедницата на Југословенските железници. Имотните односи помеѓу претпријатијата од претходниот став и претпријатијата во состав на заедница, на дирекција на ЈЖ или Генералната дирекција на ЈЖ се регулираат со договор.

Член 18

Претпријатијата во состав на Југословенските железници, дирекцијата на ЈЖ и Генералната дирекција на ЈЖ се регистрираат кај надлежниот државен орган по прописите за регистрацијата на стопанските претпријатија.

Член 19

Железничкото транспортно претпријатие му ги пријавува своите станици, ложилиници и секции заради евиденција на народниот одбор на околицата (градот, градската општина со одделни права) на чие подрачје се наоѓа седиштето на станицата, ложилиницата односно секцијата.

Член 20

Правилата на претпријатијата во состав на Југословенските железници треба особено да содржат подробни одредби за внатрешната организација на претпријатието и за неговото пословање, одредби за начинот на изборите, за составот и работата на работничките совети и управните одбори на претпријатието, како и одредби за условите на конкурсот за назначување директори на претпријатијата и шефови на станиците, ложилиците и секциите.

Работниот ред на станицата, ложилицата и секцијата треба особено да содржи попис на сообраќајните и сигналните постројки, одредби за организацијата на станицата, ложилицата и секцијата, одредби за вршењето на службата и одредби за постапката во случај на вонредни настани и несреќи.

Правилата на дирекцијата на ЈЖ особено треба да содржат означување другите што го сочинуваат подрачјето на заедницата, одредби за организација на заедницата на железничките претпријатија со назначување на претпријатијата што ја формираат заедницата, подробни одредби за внатрешната организација и пословањето на дирекцијата и одредби за начинот на изборите, за составот и работата на управниот одбор на дирекцијата.

Правилата на Генералната дирекција на ЈЖ треба особено да содржат одредби за организацијата на заедницата на Југословенските железници со назначување на дирекциите на ЈЖ и железничките транспортни претпријатија, подробни одредби за внатрешната организација и пословањето на Генералната дирекција на ЈЖ и одредби за начинот на изборот, за составот и работата на управниот одбор на Генералната дирекција на ЈЖ како и услови на конкурсот за назначување директор на дирекцијата на ЈЖ и Генералниот директор на ЈЖ.

Со правилата на претпријатието, дирекцијата на ЈЖ и Генералната дирекција на ЈЖ ја определуваат минималната стручна спрема и годините на служба што се потребни за раководните работни места.

Правилата на претпријатијата во состав на Југословенските железници содржат и други одредби предвидени со прописите што важат за стопанските претпријатија.

Член 21

Правилата на железничкото транспортно претпријатие ги одобрува дирекцијата на ЈЖ во согласност со републичкиот извршен совет.

Работниот ред на станицата, ложилицата и секцијата го одобрува железничкото транспортно претпријатие.

Правилата на претпријатието за одржување го одобрува народниот одбор на околицата (градот, градската општина со одделни права).

Правилата на дирекцијата на ЈЖ и Генералната дирекција на ЈЖ ги одобрува Сојузниот извршен совет.

III. ОБЕЗБЕДУВАЊЕ СЛУЖБАТА НА ПРЕВОЗОТ НА ПАТНИЦИ И СТОКИ

1. Регулiranje службата на превозот

Член 22

Железничкото транспортно претпријатие ја организира и врши службата на превозот на патници и стоки врз основа на редот на возењето, прописи, тарифата за превоз патници и стоки и сообраќајно-техничките прописи за сигурноста и безбедноста на сообраќајот.

Член 23

Генералната дирекција на ЈЖ го регулира превозот на патници и стоки со донесување на сообраќајно-технички прописи за сигурноста и безбедноста на сообраќајот и со надзор над извр-

шувањето на тие прописи, непосредно или преку дирекцијата на ЈЖ.

Член 24

Односите помеѓу корисниците на железничкиот транспорт и Југословенските железници во поглед на превозот на патници и стоки се регулираат со посебни сојузни прописи.

Член 25

Редот на возењето е единствен за целокупната мрежа на Југословенските железници.

Редот на возењето го донесува и менува Генералната дирекција на ЈЖ по предлог од дирекциите на ЈЖ.

Редот на возењето го составуваат железничките транспортни претпријатија врз основа на потребите на стопанството во превозот, барањето на дирекциите на ЈЖ во поглед на техничкото и организационото подобрување сигурноста и безбедноста на превозот на патници и стоки и барањето на Генералната дирекција на ЈЖ во поглед на обезбедувањето на меѓудирекцискиот и меѓународниот сообраќај.

Измени и дополненија на редот на возењето можат да вршат и дирекциите на ЈЖ по предлог од железничкото транспортно претпријатие за своето подрачје. Ако измените и дополненијата се однесуваат до меѓународниот или меѓудирекцискиот сообраќај може да ги врши само Генералната дирекција на ЈЖ по сопствена иницијатива или по предлог од дирекцијата на ЈЖ.

Член 26

Тарифите за превоз на патници, и стоки се единствени за целата територија на Југославија.

Тарифите за превоз на патници и стоки се донесуваат со сојузни прописи.

Генералната дирекција на ЈЖ може за определени стопански подрачја, пруги и видови стоки, како и за определени категории патници, да определи пониски тарифи. За ова намалување на тарифите е потребна согласност од сојузниот државен орган.

Вонтарифиските повластици во превозот на патници и стоки донесени по барање од државните органи им се надокнадуваат на железничките транспортни претпријатија во висината на разликата помеѓу возната цена и возарината по тарифата и повластицата.

Член 27

Сообраќајно-технички прописи за сигурноста и безбедноста на сообраќајот донесува Генералната дирекција на ЈЖ во рамките на сојузните прописи во согласност со сојузниот Државен секретар за внатрешни работи и сојузниот Државен секретар за работи на општата управа и за буџет. Сообраќајно-техничките прописи за сигурноста и безбедноста на сообраќајот треба да бидат во согласност со прописите за јавниот ред.

Како сообраќајно-технички прописи за сигурноста и безбедноста на сообраќајот се сметаат прописите со кои се регулира вршењето на сообраќајот; прописите со кои се определуваат техничките особини и условите на употребата на средствата на превозот (возни средства, пруги и пружни постројки, средства за врска и сигнално-сигурносни постројки); прописите за начинот на превозот на патници и стоки што се однесуваат до безбедноста и заштитата на лицата во превозот; прописите што се однесуваат до службените лица што учествуваат во превозот, како и до третите лица што можат да бидат загроени или ја загрозуваат сигурноста и безбедноста на сообраќајот.

Член 28

Генералната дирекција на ЈЖ врши распоред на товарните коли по серии и количини помеѓу железничките транспортни претпријатија спрема сообраќајните потреби и потреби на стопанството во превозот (израмнување на коли).

Железничките транспортни претпријатија должни се да ги извршат наредбите од Генералната дирекција на ЈЖ за израмнување на колите.

Член 29

Ако потребите на стопанството во превозот бараат, како и во случај на вонредни настани на пругите, несреќи и други случаи на виша сила, Генералната дирекција на ЈЖ може да нареди поодделни железнички транспортни претпријатија да му отстапат на употреба на друго железничко транспортно претпријатие определени возни средства.

Отстапување на возните средства на употреба се врши со надокнада што се определува со посебни прописи на Генералната дирекција на ЈЖ.

Надокнадата за употребата на возните средства ја плаќа претпријатието кому што се отстапуваат средствата.

2. Одговорност во вршењето на службата за превоз на патници и стоки

Член 30

Повредите на сообраќајно-техничките прописи за сигурноста и безбедноста извршени од работниците и службениците на работа на Југословенските железници, од корисниците на железничкиот транспорт или трети лица, повлекуваат со себе одговорност по одредбите од оваа уредба и по посебни прописи.

Член 31

Работниците и службениците на работа на Југословенските железници должни се во вршењето на превозот на патници и стоки да ги извршуваат наредбите од претпоставените старешини.

Ако работник или службеник смета дека издадената наредба ја доведува во опасност безбедноста или редноста на сообраќајот должен е за тоа да му обрне внимание на старешината. Повторената писмена наредба работникот односно службеникот е должен да ја изврши.

Ако извршувањето на наредбата очигледно ја загрозува безбедноста на сообраќајот, работникот односно службеникот не смее да ја изврши таквата наредба.

Член 32

Шеф на станица, ложилница и секција одговорен му е на директорот на железничко-транспортно претпријатие за извршувањето и правилната примена на сообраќајно-техничките прописи за сигурноста и безбедноста на сообраќајот, за работната дисциплина, како и за тоа секој работник и службеник да има пропишана стручна спрема и да е способен за вршење на службата на своето работно место.

Шеф на станица, ложилница и секција има право да започнува дисциплинска постапка против работник и службеник и да изрекнува казни во границите на дадените овластенија, како и времено да ги отстрани од должноста во случај на потешка повреда на прописите за безбедноста на сообраќајот.

Член 33

Директорот на железничко транспортно претпријатие и директорот на претпријатие за одржување одговорни му се на директорот на дирекцијата на ЈЖ за правилна примена на сообраќајно-техничките прописи и наредбите за сигурноста и безбедноста на сообраќајот.

Член 34

Директорот на железничко транспортно претпријатие има право да им издава наредби на шефовите на станиците, ложилниците и секциите, да ги укинува нивните одлуки што им се спротивни на прописите или наредбите за сигурноста и безбедноста на сообраќајот, да започнува дисциплинска постапка против шефовите на станиците, ложилниците и секциите и другите работници и службеници и да изрекнува дисциплински казни како и вре-

мено да ги отстрани од должноста во случај на потешка повреда на прописите и наредбите за сигурноста и безбедноста на сообраќајот.

Член 35

Директорите на дирекциите на ЈЖ одговорни му се на Генералниот директор на ЈЖ за сигурноста и безбедноста на железничкиот сообраќај на подрачјето на дирекцијата на ЈЖ.

Член 36

Шефовите на станиците, ложилниците и секциите, директорите на претпријатијата и дирекциите на ЈЖ како и Генералниот директор на ЈЖ должни се да ги запознаат работничките совети и управните одбори со состојбата и проблемите на сигурноста и безбедноста на сообраќајот.

Работничките совети и управните одбори на станиците, ложилниците, секциите и претпријатијата во состав на Југословенските железници како и управните одбори на дирекциите на ЈЖ и на Генералната дирекција на ЈЖ должни се навремено да им обрнат внимание на непосредните старешини, а по потреба и на повисоките органи на управувањето на околностите што ја загрозуваат или подобруваат сигурноста и безбедноста на сообраќајот.

Член 37

Работничките совети и управните одбори на станиците, ложилниците, секциите и на претпријатијата во состав на Југословенските железници, како и управните одбори на дирекциите на ЈЖ и на Генералната дирекција на ЈЖ не можат во никој случај да ги укинуваат одлуките и наредбите од шефовите на станиците, ложилниците и секциите, од директорите на претпријатијата и дирекциите односно од Генералната дирекција на ЈЖ што се однесуваат до сигурноста и безбедноста на сообраќајот.

3. Надзор над вршењето службата на превозот на патници и стоки

Член 38

Надзор над работата на претпријатијата во состав на Југословенските железници во поглед на примената на сообраќајно-техничките прописи за сигурноста и безбедноста на сообраќајот вршат дирекциите на ЈЖ и Генералната дирекција на ЈЖ.

Член 39

Директорот на дирекцијата на ЈЖ има право да ги укинува одлуките и наредбите од сите органи на претпријатијата во состав на дирекцијата ако им се спротивни на прописите и наредбите што се однесуваат до сигурноста и безбедноста на сообраќајот, како и да започнува дисциплинска постапка против директорот на претпријатието и другите одговорни лица во претпријатието и да изрекнува дисциплински казни во случаите на повреда на тие прописи и наредби.

Член 40

Во случај на вонредни настани на пругите (несреќи и други случаи на виша сила) и кога го бара тоа сигурноста и безбедноста на сообраќајот, директорот на дирекцијата на ЈЖ има право да му издава наредби на железничкото транспортно претпријатие и на претпријатијата за одржување во состав на дирекцијата на ЈЖ заради преземање определени мерки со цел за нормално развивање на сообраќајот.

Член 41

Генералниот директор на ЈЖ има право да ги укинува одлуките и наредбите од сите органи на претпријатијата и дирекциите во состав на Југословенските железници, ако им се спротивни на прописите и наредбите што се однесуваат до сигурноста и безбедноста на сообраќајот како и да започнува дисциплинска постапка против директорите на претпријатијата и директорите на дирекциите и другите одговорни лица во претпријатијата

и дирекциите и да изрекнува дисциплински казни во случај на повреда на тие прописи и наредби.

Член 42

Дирекциите на ЈЖ и Генералната дирекција на ЈЖ надзорот го остваруваат преку инспекторите на железничкиот сообраќај.

Инспекторот на железничкиот сообраќај е орган на дирекцијата на ЈЖ односно на Генералната дирекција на ЈЖ.

Член 43

Инспекторите на железничкиот сообраќај вршат особено следни работи:

ја контролираат примената на сообраќајно-техничките прописи за сигурноста и безбедноста на сообраќајот;

го контролираат извршувањето на редот на возењето;

ја контролираат примената на прописите на стручната спрема на персоналот од гледната точка на сигурноста и безбедноста на сообраќајот.

Член 44

Инспекторите на железничкиот сообраќај мораат да имаат потребна стручна спрема за вршење на инспекцијата за железничкиот сообраќај.

Стручната спрема на инспекторите ја пропишува Генералната дирекција на ЈЖ.

Член 45

Претпријатијата се должни да им го овозможат на инспекторите вршењето на контролата и да им дадат потребни обавести.

При вршењето на инспекцијата инспекторот има право да ја прегледа сета техничка документација.

Член 46

Инспекторите се овластени:

да ги запрат од извршување наредбите што им се спротивни на прописите за сигурноста и безбедноста на железничкиот сообраќај.

да издаваат наредби за отстранување на техничките недостатоци на возните средства, на пругите и постројките што ја загрозуваат сигурноста и безбедноста на сообраќајот.

да издаваат наредби за времено исклучување од сообраќајот на возни средства, пруги и постројки ако со нивната натамошна употреба се доведува во опасност сигурноста и безбедноста на сообраќајот;

да изрекнуваат дисциплински казни во границите на овластенијата како и времено да ги отстранат од должноста работниците и службениците што со својата работа ја загрозуваат сигурноста и безбедноста на сообраќајот.

За преземените мерки инспекторот е должен веднаш да го извести органот што го овластил за вршење на инспекцијата, како и шефот на станицата, ложилицата и секцијата односно директорот на претпријатието во кое е извршена инспекцијата.

Член 47

Ако инспекторот утврди дека постојат основи за започнување на дисциплинска, кривична или друга постапка против претпријатијата или одговорните лица, должен е да го известат за тоа надлежниот орган на управување на Југословенските железници.

Член 48

Инспекторите ги издаваат наредбите писмено и одговорни се за издадените наредби.

Против наредбите од инспекторите може да се подаде жалба во рок од осум дена по приемот на одлуката.

Жалбата се поднесува и тоа:

против наредбите од инспекторот на дирекцијата на ЈЖ — до директорот на дирекцијата на ЈЖ; против наредбите од инспекторот на Генералната дирекција на ЈЖ — до Генералниот директор на ЈЖ.

Жалбата не го задржува извршувањето на наредбата.

Член 49

Примената на одредбите за инспекцијата од чл. 42—48 од оваа уредба не ги исклучува правата на другите инспекции по прописите што постојат.

IV. СТОПАНСКО ПОСЛУВАЊЕ НА ЈУГОСЛОВЕНСКИТЕ ЖЕЛЕЗНИЦИ

1. Средства и фондови

Член 50

Претпријатијата во состав на Југословенските железници управуваат со основните средства во рамките на прописите за управувањето со основните средства на стопанските организации ако со оваа уредба не е определено поинаку.

Член 51

Прометот на основни средства помеѓу претпријатијата во состав на Југословенските железници може да се врши без ограничување.

Прометот на основните средства вон заедницата на Југословенските железници се врши по прописите што ги донесува Генералната дирекција на ЈЖ согласно прописите за управување со основните средства на стопанските организации.

Член 52

Генералната дирекција на ЈЖ и дирекциите на ЈЖ имаат право да вршат надзор над претпријатијата во состав на Југословенските железници во поглед на прометот на основните средства.

Ако продаде основно средство вон заедницата на Југословенските железници спротивно на прописите од Генералната дирекција на ЈЖ претпријатието е должно целокупниот износ добиен со продажбата да го уплати во амортизациониот фонд на дирекцијата на ЈЖ.

Директорот на претпријатието е дисциплински одговорен за продажбата на основните средства спротивно на прописите на Генералната дирекција на ЈЖ доколку таквата продажба не претставува кривично дело.

Члан 53

Претпријатијата во состав на Југословенските железници склучуваат договори за кредитите за обртните средства по прописите што важат за стопанските претпријатија.

Железничкото транспортно претпријатије им ги обезбедува потребните обртни средства на станиците, ложилиците и секциите од своите кредити за обртните средства.

Член 54

Фондовите на претпријатијата во состав на Југословенските железници и дирекциите на ЈЖ се формираат и користат по прописите за формирањето и користењето на фондовите на стопанските претпријатија доколку со оваа уредба не е определено поинаку.

2. Инвестиции

Член 55

Претпријатијата во состав на Југословенските железници самостојно одлучуваат за инвестициите што се финансираат од средствата на фондовите со кои располагаат.

За инвестициите од поголем обем претпријатијата и дирекциите на ЈЖ можат да склучуваат инвестициони кредити по прописите за долгорочното кредитирање.

Генералната дирекција на ЈЖ може да биде инвеститор за инвестициите, како и да врши набавки на нови возни средства за потребите на Југословенските железници за кои ќе биде овластена со сојузните прописи.

Член 56

Со сојузните прописи донесени по предлог од Генералната дирекција на ЈЖ се утврдува генералната програма за развиток на Југословенските железници.

Член 57

За ревизија на проектите на железничките и инвестициони објекти, заради обезбедување примената на сообраќајно-техничките прописи за сигурноста и безбедноста на сообраќајот и економичниот развојот на Југословенските железници во дирекцијата на ЈЖ и во Генералната дирекција на ЈЖ се формираат комисији за ревизија на проектите.

Проектите на железничките инвестициони објекти одобрени од ревизионата комисија од претходниот став се испраќаат на конечна ревизија до органот надлежен по прописите за градежното проектирање и проектните организации.

Ревизионите комисији формирани врз основа на прописите од претходниот став не можат да бараат измени на проектите што би им биле спротивни на сообраќајно-техничките прописи за сигурноста и безбедноста на сообраќајот или што се однесуваат до капацитетите на Југословенските железници.

Со правилата на дирекцијата на ЈЖ и од Генералната дирекција на ЈЖ се определува начинот на формирањето и послувањето на железничките ревизиони комисији.

Член 58

Надзорот над изводењето на градежните објекти и работи на Југословенските железници го врши инвеститорот по општите прописи.

3. Односи помеѓу железничкото транспортно претпријатие и претпријатијата за одржување**Член 59**

Претпријатијата за одржување се должни да работат за потребите на железничкото транспортно претпријатие.

Односите помеѓу железничкото транспортно претпријатие и претпријатијата за одржување се регулираат со договор (обем на производството односно на услугите, цените, сроковите на извршувањето на договорот, договорните казни и др.).

Член 60

Претпријатијата за одржување слободно располагаат со капацитетите што не се ангажирани со договорите за потребите на железничкото транспортно претпријатие и со наредбите издадени во смисла на чл. 40 од оваа уредба.

Член 61

Споровите помеѓу претпријатијата во состав на дирекцијата на ЈЖ што ќе станат по повод склучувањето или извршувањето на договорот ги решава арбитражата при дирекцијата на ЈЖ.

Споровите помеѓу претпријатијата од разни дирекции на ЈЖ ги решава арбитражата при Генералната дирекција на ЈЖ.

Одлуките на арбитражата при дирекцијата на ЈЖ и при Генералната дирекција на ЈЖ задолжителни се за странките во спорот ако во рок од 15 дена шедна од нив не започне по истиот предмет спор пред надлежната државна арбитража.

Дирекцијата на ЈЖ и Генералната дирекција на ЈЖ назначуваат на почеток на секоја година потребен број арбитражи.

4. Завршна сметка**Член 62**

Претпријатијата во состав на ЈЖ, дирекциите на ЈЖ и Генералната дирекција на ЈЖ ги донесуваат своите завршни сметки по општите прописи.

5. Ревизија на финансиското и материјалното послување на претпријатијата**Член 63**

Ревизијата на финансиското и материјалното послување на претпријатијата и дирекциите во состав на Југословенските железници како и на Ге-

нералната дирекција на ЈЖ се врши по прописите за ревизија на послувањето на стопанските организации.

Член 64

Со правилата на претпријатијата, на дирекциите на ЈЖ како и на Генералната дирекција на ЈЖ можат да се предвидат комисији за внатрешна ревизија на финансиското и материјалното послување на Југословенските железници.

V. УТВРДУВАЊЕ И РАСПОДЕЛБА НА ВКУПНИОТ ПРИХОД**Член 65**

Прописите за вкупниот приход на стопанската организација и неговата распределба се применуваат и на претпријатијата во состав на Југословенските железници доколку со оваа уредба не е определено поинаку.

Член 66

Дирекцијата на ЈЖ формира свој амортизационен фонд.

Железничкото транспортно претпријатие и претпријатијата за одржување го уплатуваат во амортизациониот фонд на дирекцијата на ЈЖ делот на средствата на својот амортизационен фонд што се определува секоја година со одделно решение од дирекцијата на ЈЖ. Делот на средствата на амортизациониот фонд што го уплатуваат претпријатијата во амортизациониот фонд на дирекцијата на ЈЖ не може да биде поголем од делот на амортизациониот фонд на претпријатијата што е наменет за замена на основните средства.

Дирекцијата на ЈЖ може средствата на својот амортизационен фонд да ги употреби само за замена и усовршување на основните средства на претпријатијата во состав на дирекцијата на ЈЖ.

Дирекцијата на ЈЖ должна е да, им ги врати на претпријатијата средствата во вредноста на уплатените износи во смисла на ст. 2 од овој член.

Генералната дирекција на ЈЖ во согласност со дирекциите на ЈЖ може да пропише приоритети за набавка на нови возни средства од амортизационите фондови на дирекцијата на ЈЖ.

Член 67

Претпријатијата во состав на Југословенските железници плаќаат придонес за покривање на расходите на администрацијата на дирекцијата на ЈЖ и на Генералната дирекција на ЈЖ. Овој придонес влегува во материјалните трошоци на претпријатијата.

Висината на придонесот за покривање на расходите на администрацијата на дирекцијата на ЈЖ ја определува управниот одбор на дирекцијата на ЈЖ, а висината на придонесот за покривање на расходите на администрацијата на Генералната дирекција на ЈЖ ја определува управниот одбор на Генералната дирекција на ЈЖ.

Член 68

Железничкото транспортно претпријатие по намиравањето на обврските спрема Заедницата на југословенските железници, на републичкиот данок на добивката и сојузниот данок на добивката ако е предвиден со сојузниот општествен план, определува кој дел на добивката оди во резервниот фонд на претпријатието, како и делот што оди во инвестициониот фонд во процентот што се утврдува со сојузниот и републичкиот општествен план или со други прописи. Остатокот на добивката претпријатието им го распределува на станиците, ложилиниците и секциите сразмерно со нивното учество во остварувањето на вкупниот приход на претпријатието.

Со правилата на претпријатието се пропишуваат поблиски одредби за формирањето и користењето на фондовите како и мерила за поделба на добивката на станиците, ложилиниците и секциите.

VI. ПЛАТЕН СИСТЕМ

Член 69

Работниците и службениците на работа во претпријатијата во состав на Југословенските железници имаат за својата работа плата определена спрема тарифните правилници.

Член 70

Работниците и службениците на работа во дирекцијата на ЈЖ и во Генералната дирекција на ЈЖ примаат за својата работа определена месечна плата.

Член 71

Со сојузни прописи се донесуваат начела за определување на платите, звањата, напредувањата, периодските повишувања и додатоците за работниците и службениците на железничките транспортни претпријатија.

Со сојузни прописи се определуваат платите на работниците и службениците на работа во дирекцијата на ЈЖ и во Генералната дирекција на ЈЖ.

Член 72

Железничкото транспортно претпријатие донесува тарифен правилник за работниците и службениците на работа во управата на претпријатието кој содржи и оквирни одредби за составување тарифни правилници за станиците, ложилиците и секциите врз основа на сојузните прописи од претходниот член.

Станиците, ложилиците и секциите ги донесуваат своите тарифни правилници врз основа на оквирните одредби на тарифниот правилник на железничкото транспортно претпријатие.

Член 73

Претпријатието за одржување донесува самостојно свој тарифен правилник спрема прописите што важат за стопанските претпријатија.

Член 74

Ако железничкото транспортно претпријатие не го оствари пресметковниот платен фонд на претпријатието му се гарантира, по прописите за платите на Југословенските железници, пресметковниот платен фонд по тие прописи.

VII. ОРГАНИ НА УПРАВУВАЊЕ

1. Заеднички одредби

Член 75

Органи на железничкото транспортно претпријатие и на претпријатието за одржување се работничкиот совет, управниот одбор и директорот.

Органи на станицата, ложилицата и секцијата се работничкиот совет, управниот одбор и шефот на станицата, ложилицата односно секцијата.

Член 76

Органи на дирекцијата на ЈЖ се управниот одбор и директорот.

Органи на Генералната дирекција на ЈЖ се управниот одбор и Генералниот директор на ЈЖ.

Член 77

Работничките совети и управните одбори на претпријатијата во состав на Југословенските железници, станиците, ложилиците и секциите се избираат, отповикуваат и сменуваат по прописите што важат за органите на управувањето на стопанските претпријатија, доколку со оваа уредба не е определено поинаку.

Член 78

Во станиците, ложилиците и секциите што немаат повеќе од 100 работници и службеници не се избира работнички совет туку правата и должностите на работничкиот совет ги вршат сите работници и службеници што имаат избирачко право.

Член 79

Управниот одбор на дирекцијата на ЈЖ се состои од 20 до 30 члена.

Членовите на управниот одбор ги избираат работничките совети на железничкото транспортно претпријатие и на претпријатието за одржување во состав на дирекцијата на ЈЖ.

Бројот на членовите на управниот одбор се определува со правилата на дирекцијата на ЈЖ спрема бројот на работниците и службениците на работа во претпријатијата во состав на дирекцијата на ЈЖ.

Директорот на дирекцијата на ЈЖ е член на управниот одбор по својата функција.

Член 80

Управниот одбор на Генералната дирекција на ЈЖ се состои од 30 до 40 члена.

Членовите на управниот одбор на Генералната дирекција на ЈЖ ги избираат управните одбори на дирекцијата на ЈЖ.

Бројот на членовите на управниот одбор се определува со правилата на Генералната дирекција на ЈЖ спрема бројот на работниците и службениците на работа во претпријатијата во состав на дирекциите на ЈЖ.

Генералниот директор на ЈЖ е член на управниот одбор по својата функција.

Член 81

Мандатот на членовите на управниот одбор на дирекцијата на ЈЖ и на управниот одбор на Генералната дирекција на ЈЖ трае две години.

Член 82

Управниот одбор на дирекцијата на ЈЖ и управниот одбор на Генералната дирекција на ЈЖ можат од редот на своите членови да формираат секретаријат за вршење определени работи од својата надлежност.

Член 83

Шефот на станица, ложилица и секција го назначува управниот одбор на железничкото транспортно претпријатие спрема извршениот конкурс.

Директорот на претпријатието за одржување го назначува управниот одбор на дирекцијата на ЈЖ спрема извршениот конкурс.

Директорот на железничкото транспортно претпријатие го назначува републичкиот извршен совет. Назначувањето на директорот се врши спрема извршениот конкурс ако републичкиот извршен совет не определи поинаку. Условите на конкурсот ги пропишува републичкиот извршен совет по предлог од дирекцијата на ЈЖ.

Директорите на дирекцијата на ЈЖ и Генералниот директор на ЈЖ ги назначува Сојузниот извршен совет. Назначувањето на директорите на дирекциите на ЈЖ и на Генералниот директор на ЈЖ се врши спрема извршениот конкурс, ако Сојузниот извршен совет не ќе определи поинаку. Условите на конкурсот ги пропишува Сојузниот извршен совет по предлог од Генералната дирекција на ЈЖ.

2. Права и должности на органите на управувањето

а) Права и должности на оргните на железничкото транспортно претпријатие

Член 84

Работничкиот совет на железничкото транспортно претпријатие:

— донесува стопански план на претпријатието и заклучоци за извршување на планот;

— донесува заклучоци за подобрување условите за сигурноста и безбедноста на сообраќајот, за зајакнување работната дисциплина, за стручното издигање на персоналот и за техничката и здравствено-техничката заштита на трудот;

— донесува завршна сметка на претпријатието; — ја утврдува добивката и врши нејзина расподелба на станиците, ложилиците и секциите;

— решава за формирањето и употребата на фондовите на претпријатието;

— донесува тарифен правилник на претпријатието и оквирни одредби за составување тарифни правилници за станиците, ложилиците и секциите;

— донесува правила на претпријатието;

— донесува заклучоци за висината на краткорочните и долгорочните кредити;

— му предлага ред на возењето на управниот одбор на дирекцијата на ЈЖ;

— го избира и сменува управниот одбор на претпријатието и избира претставници за управниот одбор на дирекцијата на ЈЖ;

— го именува претседателот и членовите на дисциплинскиот суд, како и нивните заменици;

— донесува заклучоци од рамките на својот делокруг за работата на управниот одбор и директорот на претпријатието;

— решава за жалбите против решенијата на управниот одбор од работните и дисциплинските односи на работниците и службениците.

Работите цитирани во претходниот став спаѓаат во исклучив делокруг на работничкиот совет на претпријатието.

Член 85

Управниот одбор на железничкото транспортно претпријатие:

— се грижи за подобрување условите за сигурноста и безбедноста на сообраќајот, за зајакнување работната дисциплина, за стручното издигање на персоналот и за техничката и здравствено-техничката заштита на трудот;

— донесува решение за трошењето на фондовите на претпријатието и ги реализира краткорочните и долгорочните кредити во границите на овластенијата добивени од работничкиот совет на претпријатието;

— изработува и предлага тарифен правилник на претпријатието и оквирни одредби за составување тарифни правилници за станиците, ложилиците и секциите;

— ја организира изработката на редот на возењето;

— ги назначува и сменува службениците на раководните функција во претпријатието како и шефовите на станиците, ложилиците и секциите и другите службеници спрема правилата на претпријатието;

— решава по жалбите на работниците и службениците против решенијата од директорот на претпријатието од работните и дисциплинските односи.

Управниот одбор на претпријатието може да го поништи заклучокот на работничкиот совет и управниот одбор на станицата, ложилицата и секцијата, ако е во спротивност со прописите што важат.

Член 86

Директорот на железничкото транспортно претпријатие го организира и непосредно раководи со целокупното пословање на претпријатието.

Директорот на претпријатието:

— го изработува редот на возењето и организира и претприема мерки за негово извршување на подрачјето на претпријатието;

— претприема мерки за сигурноста, безбедноста и редноста на сообраќајот предвидени со прописите и вaredбите од Генералната дирекција на ЈЖ и дирекцијата на ЈЖ;

— претприема мерки за зајакнување работната дисциплина, за стручното издигање на персоналот и за техничката и здравствено-техничката заштита на трудот;

— склучува договори од името и за сметка на претпријатието;

— го застапува претпријатието пред државните органи и во правните односи со трети лица и им

дава овластение на други лица да го застапуваат претпријатието во определени правни работи;

— донесува решенија за работните односи на работниците и службениците на претпријатието во согласност со правилата на претпријатието;

— донесува решенија за дисциплинската и материјалната одговорност на работниците и службениците на претпријатието во рамките на овластенијата што му се дадени;

— врши надзор над пословањето на станиците, ложилиците и секциите;

Директорот на претпријатието може да ги овласти шефовите на станиците, ложилиците и секциите да можат да донесуваат решенија за работните односи на работниците и службениците на станиците, ложилиците и секциите а во согласност со правилата на претпријатието.

Член 87

Директорот на претпријатието за својата работа му е одговорен на управниот одбор и на работничкиот совет на претпријатието и на повисоките органи на управувањето.

Член 88

Ако директорот на претпријатието смета дека заклучокот на управниот одбор, што се однесува до стопанското пословање на претпријатието, им е спротивен на прописите и на интересите на претпријатието, ќе го запре извршувањето на таков заклучок и прашањето ќе го изнесе пред работничкиот совет на претпријатието.

б) Права и должности на органите на станицата, ложилицата и секцијата

Член 89

Работничкиот совет на станицата, ложилицата и секцијата:

— донесува план за работа на станицата, ложилицата и секцијата врз основа на стопанскиот план на претпријатието;

— донесува тарифен правилник на станицата, ложилицата и секцијата;

— донесува работен ред на станицата, ложилицата и секцијата во согласност со директорот на претпријатието;

— одлучува за употребата на добивката со која располага станицата, ложилицата и секцијата;

— одлучува за употреба на средствата од фондовите на станицата, ложилицата и секцијата;

— го избира и сменува управниот одбор на станицата, ложилицата и секцијата;

— донесува заклучоци во рамките на својата надлежност за работата на управниот одбор и шефот на станицата, ложилицата и секцијата.

Работите цитирани во претходниот став спаѓаат во исклучив делокруг на работничкиот совет.

Член 90

Управниот одбор на станицата, ложилицата и секцијата:

— претприема мерки за извршување на сообраќајно-техничките прописи за сигурноста и безбедноста на сообраќајот, за зајакнување работната дисциплина, за стручното образование на персоналот, за спроведување на техничката и здравствено-техничката заштита на трудот и за правилните односи на персоналот на станицата, ложилицата и секцијата спрема корисниците на железничкиот транспорт;

— решава за уредување на станицата, ложилицата и секцијата;

— врши надзор над финансиско-материјалното пословање на станицата, ложилицата и секцијата;

— решава по жалбите на работниците и службениците против решенијата од шефот на станицата, ложилицата и секцијата од работните и дисциплинските односи.

Член 91

Шефот на станицата, ложилицата и секцијата го организира и непосредно раководи со целокупното пословање на станицата, ложилицата и секцијата.

Шефот на станицата, ложилицата и секцијата е должен во раководењето со работите на превозот на патници и стоки да се придржува кон сообраќајно-техничките прописи и наредби од директорот на железничкото транспортно претпријатие.

Шефот на станицата, ложилицата и секцијата прима на работа работници и назначува службеници во границите на овластенијата што ќе ги добие од директорот на претпријатието и врши нивни распоред на поодделни работни места и работи.

Член 92

Шефот на станицата, ложилицата и секцијата е должен да го запре од извршување заклучокот на работничкиот совет и на управниот одбор ако смета дека таков заклучок им е спротивен на прописите што постојат и да побара за тоа одлука од управниот одбор на железничкото транспортно претпријатие.

в) Права и должности на органите на претпријатијата за одржување

Член 93

Прописите за правата и должностите на органите на управувањето со стопанските претпријатија важат и за претпријатијата за одржување во состав на Југословенските железници, ако со одредбите од оваа уредба не е определено поинаку.

г) Органи на дирекцијата на ЈЖ

Член 94

Управниот одбор на дирекцијата на ЈЖ:

— го определува делот на средствата од амортизациониот фонд што се должни претпријатијата да го уплатуваат во амортизациониот фонд на дирекцијата на ЈЖ;

— ја определува висината на придонесот што се должни претпријатијата да го плаќаат за покривање на расходите на администрацијата на дирекцијата на ЈЖ;

— одлучува за употребата на амортизациониот фонд на дирекцијата на ЈЖ;

— одлучува за склучување инвестициони кредити;

— оснива, спојува и укинува претпријатија во состав на дирекцијата на ЈЖ во согласност со републичкиот извршен совет;

— му го предлага редот на возењето на управниот одбор на Генералната дирекција на ЈЖ;

— донесува правила на дирекцијата со одобрение од Сојузниот извршен совет;

— донесува претсметка на приходите и расходите на дирекцијата на ЈЖ;

— назначува директори на претпријатијата за одржување врз основа на конкурс и назначува службеници на раководни функции во дирекцијата на ЈЖ;

— именува арбитра за решавање на споровите помеѓу претпријатијата во состав на дирекцијата на ЈЖ и предлага повременски арбитра за републичките државни арбитра;

— именува претседател и членови на дисциплинскиот суд како и нивни заменици;

— решава по жалбите на работниците и службениците на дирекцијата на ЈЖ против решенијата од директорот од работните и дисциплинските односи.

Член 95

Директорот на дирекцијата на ЈЖ непосредно раководи со работите на дирекцијата.

Директорот на дирекцијата на ЈЖ:

— ја контролира примената на сообраќајно-техничките прописи за сигурноста и безбедноста на сообраќајот во претпријатијата;

— претприема непосредни мерки и им издава наредби на директорите на претпријатијата во случаи на вонредни настани и несреќи;

— склучува договори за инвестиционите кредити во границите на овластението од управниот одбор;

— врши надзор над изводењето на инвестиционите работи за кои е инвеститор дирекцијата на ЈЖ;

— ја застапува дирекцијата пред државните органи и во правните односи со трети лица и им дава овластенија на други лица да ја застапуваат дирекцијата во определени правни работи;

— донесува решенија за работните односи на работниците и службениците на дирекцијата на ЈЖ, ако со правила не е поинаку пропишано.

Член 96

Директорот на дирекцијата на ЈЖ за својата работа му е одговорен на управниот одбор на дирекцијата на ЈЖ и на Генералниот директор на ЈЖ.

Член 97

Ако директорот на дирекцијата на ЈЖ смета дека заклучокот од управниот одбор на дирекцијата на ЈЖ им е спротивен на прописите што постојат, должен е да го запре од извршување таквиот заклучок и за тоа да го извести управниот одбор на Генералната дирекција на ЈЖ заради донесување одлука по спорното прашање.

Против одлуката од управниот одбор на Генералната дирекција на ЈЖ може да се подаде жалба во рок од 15 дена по приемот на одлуката до Сојузниот Државен секретар за работи на општата управа и за буџет.

д) Органи на Генералната дирекција на ЈЖ

Член 98

Управниот одбор на Генералната дирекција на ЈЖ:

— донесува заклучоци за унапредување на железничкиот сообраќај и предлага програма за развикот на Југословенските железници;

— донесува прописи за сигурноста и безбедноста на сообраќајот;

— донесува прописи за единствено финансиско, материјално и комерцијално пословање, за водење на статистика на железницата за стручно образование на персоналот на Југословенските железници и прописи со кои на единствен начин се регулира пословањето на Југословенските железници;

— донесува прописи за тоа кои основни средства, под кои услови и на кој начин можат да бидат предмет на прометот вон од Заедницата на југословенските железници;

— им дава предлози и препораки на извршните совети по прашањата на инвестициите и други поважни проблеми од областа на железничкиот сообраќај;

— дава препораки односно донесува решенија за стандардизација на возните средства на Југословенските железници;

— донесува поблиски прописи за дисциплинската одговорност и дисциплинската постапка со согласност од сојузниот Државен секретар за работи на општата управа и за буџет;

— донесува поблиски прописи за материјалната одговорност на персоналот на Југословенските железници со согласност од сојузниот Државен секретар за работи на општата управа и за буџет;

— донесува ред на возењето;

— предлага тарифи за превоз на патници и стоки;

— донесува вонтарифски повластици во спогодба со заинтересираните железнички транспортни претпријатија;

— ја предлага висината на процентот на придонесот што се должни железничките транспортни претпријатија да го уплатуваат во резервниот фонд на Генералната дирекција на ЈЖ и ја утврдува неговата распределба;

— донесува претсметка на приходите и расходите на администрацијата на Генералната дирекција на ЈЖ;

— ја определува висината на придонесот што се должни претпријатијата да го уплатуваат за покритие на расходите на администрацијата на Генералната дирекција на ЈЖ;

— му ги предлага правилата на дирекциите на ЈЖ и Генералната дирекција на ЈЖ на Сојузниот извршен совет;

— дава согласност на одлуките за оснивање и укинување станици, ложилиници и секции;

— му предлага на Сојузниот извршен совет оснивање, спојување и укинување дирекции на ЈЖ;

— предлага начела на платниот систем на Југословенските железници;

— назначува службеници на раководни функции во Генералната дирекција на ЈЖ;

— именува претседател и членови на дисциплински суд како и нивни заменици;

— именува арбитри за решавање на споровите помеѓу претпријатијата во состав на Југословенските железници и предлага повремени арбитри за Сојузната државната арбитража;

— решава по жалбите на работниците и службениците против решенијата од Генералниот директор на ЈЖ од работните и дисциплинските односи.

Член 99

Генералниот директор на ЈЖ го организира и непосредно раководи со пословањето на Генералната дирекција на ЈЖ, ги претставува Југословенските железници пред државните органи и во правните односи со трети лица, како и во односите со странски железнички управи и меѓународни железнички организации.

Генералниот директор на ЈЖ:

— ја организира изработката на сите сообраќајно-технички и други прописи што ги донесува управниот одбор на Генералната дирекција на ЈЖ и врши надзор над нивното спроведување;

— врши надзор над извршувањето на сообраќајно-техничките прописи за сигурноста и безбедноста на сообраќајот на Југословенските железници;

— составява предлог на редот на возењето;

— врши израмнување на колите;

— донесува решенија за стандардите и типовите на средствата на железничкиот сообраќај, ако за нив не постојат југословенски стандарди;

— донесува решенија за работните односи на работниците и службениците на Генералната дирекција на ЈЖ ако со правилата не е пропишано поинаку.

VIII. ОДГОВОРНОСТ НА ЖЕЛЕЗНИЧКИОТ ПЕРСОНАЛ

1) Дисциплинска одговорност

Член 100

Работниците и службениците што во вршењето на службата ќе ги доведат службените прописи и не ги вршат пропишаните должности во службата сторуваат службен престап и дисциплински одговараат пред старешината и дисциплинскиот суд.

Кривичната одговорност и одговорноста по одредбите од Основниот закон за прекршоците не го исклучува и дисциплинското казнување по одредбите од оваа уредба.

Член 101

За полесна повреда на службената и работната должност (дисциплинската нередност) казните ги изрекуваат директорите на претпријатијата и ди-

ректорите на дирекциите односно старешините што ќе ги овластат тие за тоа,

Против решенијата од старешината за казната може да се подаде жалба во рок од 8 дена до надлежниот управен одбор.

Член 102

Казни за дисциплинските нередности се:

1) писмен укор;

2) парична казна, која не може да биде помала од 100 динари со тоа што вкупниот збир на сите парични казни за дисциплински нередности во еден месец да не може да го премине износот на тридневна плата.

Член 103

За потешки повреди на службената и работната должност (дисциплински престап), казните ги изрекуваат дисциплински судови по претходно спроведена постапка. Дисциплинските судови се формираат како судови од прв и втор степен.

Дисциплинските судови се формираат:

1) при претпријатијата за судење по престапите на персоналот на претпријатието;

2) при дирекциите на ЈЖ за судење по престапите на персоналот на дирекцијата и за судење по престапите чии соизвршители им припаѓаат на разни претпријатија во состав на дирекцијата на ЈЖ.

3) при Генералната дирекција на ЈЖ за судење по престапите на персоналот на Генералната дирекција на ЈЖ и за судење по престапите чии соизвршители им припаѓаат на разни дирекции на ЈЖ.

Дисциплинските судови при дирекции на ЈЖ решаваат во втор степен по жалбите против пресудите и решенијата на дисциплинските судови при претпријатијата во состав на дирекцијата на ЈЖ.

Дисциплинскиот суд при Генералната дирекција на ЈЖ решава во втор степен по жалбите против пресудите и решенијата на дисциплинските судови при дирекциите на ЈЖ.

Против пресудата и решението од дисциплинскиот суд при Генералната дирекција на ЈЖ што ги донесол овој суд во прв степен, може да се подаде жалба до повисокиот дисциплински суд при Сојузниот извршен совет.

Дисциплинските судови од втор степен ги решаваат судрувањата за надлежноста помеѓу дисциплинските судови од прв степен. Овие судови можат исклучително да ги побараат од секој дисциплински суд од прв степен предметите и самите да ги расправат.

Член 104

Против пресудата и решението од дисциплинскиот суд од прв степен може да се подаде жалба во рок од 15 дена од денот на приемот на пресудата, односно решението до надлежниот дисциплински суд од втор степен.

Член 105

Казни за дисциплински престапи се:

1) строг писмен укор;

2) забрана на напредувањето за време од 6 месеци до 2 години;

3) намалување на платата односно заработката за време од 3 до 6 месеци со тоа што за секој поодделен месец намалувањето да не може да биде помало од 5% ни поголемо од 20% од едномесечната плата;

4) забрана да се вршат определени должности односно да се биде на определена функција за време од 1 до 3 години;

5) упатување на друга пониска должност односно работа за време од 3 до 12 месеци;

6) отпуст од железничката служба, со тоа што новиот работен однос во таа служба да може да се заснова дури по истекот на 12 месеци;

7) отпуст од железничката служба за секогаш.

Член 106

Дисциплинскиот суд се состои од претседател и 2 члена и од ист број заменици.

Претседателот и членовите на дисциплинскиот суд и нивните заменици во дисциплинските судови на претпријатијата ги избираат работничките совети, а во дисциплинските судови на дирекцијата на ЈЖ и Генералната дирекција на ЈЖ управните одбори на дирекцијата на ЈЖ односно Генералната дирекција на ЈЖ.

Функцијата на претседателот и на членовите и на нивните заменици трае 2 години.

Член 107

Обвинителниот акт го подава и застапува дисциплинскиот обвинител кого го назначува директорот на претпријатието, директорот на дирекцијата на ЈЖ односно Генералниот директор на ЈЖ.

Член 108

Гонењето на дисциплинските нередности застапува за 3 месеци од денот на извршувањето.

Гонењето на дисциплинските престапи застапува за 18 месеци од денот на извршувањето. Ако делото повлекува и кривична одговорност, застапува настанува за истото време за кое што застапува и кривичното дело.

Извршувањето на дисциплинските казни за дисциплинските нередности застапува за 30 дена од денот на правосилноста на решението, а извршувањето на казната за дисциплинските престапи за една година од правосилноста на пресудата.

Член 109

Во поглед на дисциплинската постапка согласно ќе се применуваат начелата на кривичната судска постапка.

Член 110

Отстранувањето (суспендирањето) од должноста на железничкиот персонал се врши по општите прописи.

Ако интересот на службата, редот или дисциплината тоа го бараат, работниците и службениците можат да бидат на самото место времено отстранети од должноста.

Член 111

Поблиски прописи за дисциплинската одговорност и дисциплинската постапка ќе пропише управниот одбор на Генералната дирекција на ЈЖ во согласност со сојузниот Државен секретар за работи на општата управа и за буџет.

2) Материјална одговорност

Член 112

Работниците и службениците на југословенските железници одговараат за штетата што ќе им ја сторат на железниците при вршењето на својата службена должност по начелата на имотното право и по одредбите од оваа уредба.

Претпријатијата во состав на југословенските железници одговараат за штетата што ќе ја стори нивниот персонал при вршењето на службата.

Претпријатијата имаат право на регрес спрема сторителите на штетата.

Член 113

Ако штетата е сторена со учество на повеќе лица, се определува секое поодделно лице да ја надокнади штетата сразмерно со својата одговорност.

Ако уделот во одговорноста за штетата не може да се утврди, сите сторители одговараат за штетата на рамни делови.

Член 114

Решенијата за надокнада на штетата ги донесуваат:

1) директорот на претпријатието за штетата што ќе ја сторат работниците и службениците на претпријатието;

2) директорот на дирекцијата на ЈЖ за штетата што ќе ја сторат работниците и службениците на работа непосредно во дирекцијата, како и за штетата што ќе ја сторат заеднички работниците и службениците на разни претпријатија во состав на Југословенските железници;

3) Генералниот директор на ЈЖ за штетата што ќе ја сторат работниците и службениците на работа непосредно во Генералната дирекција на ЈЖ, како и за штетата што ќе ја сторат заеднички работниците и службениците што им припаѓаат на разни дирекции.

Директорот на претпријатието може да овласти и други старешини да донесуваат решенија за надокнада на штетата.

Член 115

Од оправдани разлози работниците и службениците можат да бидат ослободени од плаќање на штетата во целост или делум. Решението за ослободување може да се донесе во текот на постапката за утврдување на одговорноста за штетата или по донесувањето на конечното решение за штетата.

Решението за ослободување во смисла на претходниот став го донесуваат управните одбори на претпријатијата, на дирекциите на ЈЖ и на Генералната дирекција на ЈЖ по предлог од старешините што се надлежни да донесуваат решенија во смисла на претходниот член.

Управниот одбор на железничкото транспортно претпријатие може да ги овластува управните одбори на поодделни станици, ложилиници, и секции да донесуваат решенија за ослободување од плаќањето на штетата до определен износ.

Член 116

Против решението за надокнада на штетата може да се подаде жалба во рок од 15 дена од денот на приемот на решението до надлежниот управен одбор.

Против второстепеното решение од управниот одбор за надокнада на штетата, како и против решението од управниот одбор за ослободување од плаќање на штетата може да се подаде тужба до надлежниот редовен суд во рок од 30 дена од денот на приемот на решението.

Тужбата го задржува извршувањето на решението до одлуката на судот.

Член 117

Ако е штетата сторена во врска со дисциплински престап дисциплинскиот суд со пресуда наедно ќе го расправи и прашањето за надокнада на штетата.

Против пресудата на дисциплинскиот суд за надокнада на штетата може да се подаде жалба до второстепениот дисциплински суд, а против пресудата од овој суд може да се подаде тужба до надлежниот редовен суд.

Тужбата го задржува извршувањето на пресудата до одлуката на судот.

Ако висината на штетата не е точно утврдена ниту може веднаш да се утврди, или ако со расправувањето за штетата би се успорувал текот на дисциплинската постапка, дисциплинскиот суд ќе ја заврши постапката по дисциплинската вина а предметот веднаш ќе го испрати до надлежниот старешина на постапка заради надокнада на штетата.

Член 118

Во случај на престанок на работниот или службеничкиот однос кај Југословенските железници пред извршувањето на наплатата по решението за надокнада на штета или по пресудата од дисциплинскиот суд, наплатата ќе се изврши присилно преку редовниот суд.

Решението за надокнада на штета односно пресудата на дисциплинскиот суд има сила на извршен наслас.

Член 119

Во постапката за надокнада на штетата пред надлежните органи на Југословенските железници по одредбите од оваа уредба не се плаќаат никакви такси.

Член 120

Поблиски прописи за постапката за надокнада на штетата донесува управниот одбор на Генералната дирекција на ЈЖ во согласност со сојузниот Државен секретар за работи на општата управа и за буџет.

IX. КАЗНЕНИ И ДРУГИ МЕРКИ ПОРАДИ ПОВРЕДА НА ОДРЕДБИТЕ ОД ОВАА УРЕДБА

Член 121

Од железничкото транспортно претпријатие и од претпријатието за одржување што со дејствието спортивно на одредбите од оваа уредба прибавило за себеси имотна корист, ќе се одземе целокупниот износ на така прибавената корист.

Член 122

Железничкото транспортно претпријатие ќе се казни со парична казна од 20.000 до 500.000 динари:

- 1) ако одговорното лице во претпријатието изврши потешка повреда на сообраќајно-техничките прописи за сигурноста и безбедноста на сообраќајот;
- 2) ако не ја изврши наредбата од директорот на дирекцијата на ЈЖ или од Генералниот директор на ЈЖ издадена со цел за нормално развивање на сообраќајот во случај на вонредни настани на пругата;
- 3) ако не постапи по одлуката од директорот на дирекцијата на ЈЖ или Генералниот директор на ЈЖ со која е укината одлуката од органот на претпријатието односно дирекцијата на ЈЖ како спротивна на прописите или наредбите за сигурноста и безбедноста на сообраќајот;
- 4) ако не се придржува кон наредбата за израмнување на колите;
- 5) ако не ја изврши наредбата за времено отстапување на возните средства;
- 6) ако продаде основни средства вон заедницата на Југословенските железници спротивно на прописите на Генералната дирекција на ЈЖ.

Ако со некое од дејствијата од претходниот став се предизвикани особено тешки последици, железничкото транспортно претпријатие ќе се казни со парична казна од 50.000 до 1.000.000 динари.

За дејствието од ст. 1 точ. 1 до 3 на овој член ќе се казни и одговорното лице во претпријатието со парична казна од 1.000 до 10.000 динари, ако дејствието не претставува кривично дело, а за дејствието од ст. 1 точ. 4 до 6 — со парична казна од 5.000 до 50.000 динари.

Член 123

Претпријатието за одржување ќе се казни со парична казна од 20.000 до 500.000 динари:

- 1) ако одговорното лице во претпријатието изврши потешка повреда на сообраќајно-техничките прописи за сигурноста и безбедноста на сообраќајот;
- 2) ако не ја изврши наредбата од директорот на дирекцијата на ЈЖ или Генералниот директор на ЈЖ издадена со цел за нормално развивање на сообраќајот во случај на вонредни настани на пругата;
- 3) ако не постапи по одлуката од директорот на дирекцијата на ЈЖ односно Генералниот директор на ЈЖ со која е укината одлуката од органот на претпријатието односно дирекцијата на ЈЖ како спротивна на прописите или наредбите за сигурноста и безбедноста на сообраќајот;
- 4) ако продаде основни средства вон Заедницата на југословенските железници спротивно на прописите од Генералната дирекција на ЈЖ.

Ако со некое од дејствијата од претходниот став се предизвикани особено тешки последици, претпријатието за одржување ќе се казни со парична казна од 50.000 до 1.000.000 динари.

За дејствието од ст. 1 точ. 1 до 3 на овој член ќе се казни и одговорното лице во претпријатието со парична казна од 1.000 до 10.000 динари ако дејствието не претставува кривично дело, а за дејствието од ст. 1 точ. 4 — со парична казна од 5.000 до 50.000 динари.

Член 124

На повредите на одредбите од оваа уредба и на постапката за примена на со неа предвидените казни и други мерки ќе се применуваат и одредбите на чл. 75 до 83 од Уредбата за управување со основните средства на стопанските организации.

X. ПРЕОДНИ И ЗАВРШНИ ОДРЕДБИ

Член 125

Изборите за сите органи на управувањето на Југословенските железници ќе се извршат во срок од 2 месеци од денот на влегувањето во сила на оваа уредба.

Член 126

На првите избори за органите на управувањето со Југословенските железници ќе се избираат:

— во работничкиот совет на станица, ложилишница, секција и претпријатие 30 до 150 членови, сразмерно со бројот на работниците и службениците што се на работа;

— во работничкиот совет на железничко транспортно претпријатие 30 до 150 членови, сразмерно со бројот на работниците и службениците што се на работа во станиците, ложилишниците, секциите и во управата на претпријатието;

— во управниот одбор на дирекцијата на ЈЖ 20 до 30 членови;

— во управниот одбор на Генералната дирекција на ЈЖ 30 до 40 членови.

Член 127

Со избирањето на новите органи на управувањето на Југословенските железници им престануваат функциите на советодавните работнички совети што постојат.

Член 128

Сојузниот извршен совет ќе донесе решение за оснивање претпријатија, дирекции на ЈЖ и Генерална дирекција на ЈЖ што по тоа решение ќе послужаат до регистрацијата.

Член 129

Упатство за спроведување на изборите за органи на управувањето на Југословенските железници ќе донесе Сојузниот извршен совет.

Член 130

До избирањето на управните одбори на дирекциите на ЈЖ и на Генералната дирекција на ЈЖ работите од делокругот на управниот одбор на дирекцијата на ЈЖ и Генералната дирекција на ЈЖ предвидени со оваа уредба ќе ги врши директорот на дирекцијата на ЈЖ односно Генералниот директор на ЈЖ.

Член 131

Сојузниот извршен совет ќе ја регулира со своја одлука расподелбата и користењето на добивката односно покривањето на губитоците на железничките транспортни претпријатија односно на Заедницата на југословенските железници во 1954 година.

Член 132

Оваа уредба влегува во сила со денот на објавувањето во „Службениот лист на ФНРЈ“.

Сојузен извршен совет

Р. п бр. 303

23 декември 1953 година

Белград

Претседател на Републиката,
Јосип Броз-Тито, с. р.

469.

Врз основа на чл. 20 точ. 1 од Законот за спроведување на Уставниот закон, Сојузниот извршен совет донесува

УРЕДБА

ЗА НАДВОРЕШНО-ТРГОВСКОТО ПОСЛУВАЊЕ

I. Основни одредби

Член 1

Со надворешно-трговско пословање можат да се занимаваат домашните стопански организации што се запишани во надворешно-трговскиот регистар на стопанските организации.

Стопанските организации можат да ги вршат сè едно сè видови работи за кои се запишани во надворешно-трговскиот регистар.

Како надворешно-трговски работи во смисла на оваа уредба, се смета: вршењето на извоз и увоз на стоки, застапување странски фирми, меѓународна шпедиција, меѓународен транспорт на стоки (патен, речен, поморски, воздушен), меѓународно трговско посредување, контрола на квалитетот и квантитетот на стоките по договорот, изведба на градежни работи во странство и вршење други услуги во прометот на стоките со странство.

Член 2

За запишување во надворешно-трговскиот регистар стопанските организации, покрај одделните услови пропишани со поодделни одредби од оваа уредба мораат да ги исполнуваат и следниве општи услови:

1) надворешно-трговските работи што стопанската организација намерава да ги врши да и' одговараат на стопанската дејност што е предмет на нејзиното послување;

2) во поглед на организацијата, снабденоста со технички средства и со уреди, карактерот и квалитетот на производството односно послувањето, да обезбедуваат трајно вршење на надворешно-трговско послување;

3) раководните службеници што работат на надворешно-трговски работи да имаат стручни квалификации за вршење тие работи како и потребна пракса;

4) кредитно да се способни.

Сојузниот Државен секретар за работи на народното стопанство може да пропише и други одделни услови за вршење определени надворешно-трговски работи.

Член 3

Исполнувањето на условите од претходниот член се утврдува:

1) со изводот од регистарот во кој стопанската организација е запишана при оснивањето со податоци за предметот на послувањето на стопанската организација;

2) со уверение од републичкиот државен секретаријат за работи на стопанството дека стопанската организација ги исполнува условите од точ. 2 на претходниот член, што се издава врз основа на мислење од комисијата по извршената проверка;

3) со уверение од републичкиот државен секретаријат за работи на стопанството дека раководните службеници што работат во надворешно-трговски работи имаат стручна квалификација и потребна пракса;

4) со уверението од Народната банка за кредитната способност на стопанската организација.

Сојузниот Државен секретар за работи на народното стопанство донесува прописи за стручните квалификации на службениците од точ. 3.

Член 4

Надворешно-трговскиот регистар на стопанските организации го води Управата за надворешна трговија.

Член 5

Управата за надворешна трговија не може на стопанската организација што ги исполнува пропишаните услови да и' ускрати запишување во надворешно-трговскиот регистар освен ако со посебни сојузни прописи за определени видови надворешно-трговски работи не е определено поинаку.

По извршената регистрација Управата за надворешна трговија и' издава на стопанската организација званичен документ за извршеното запишување во надворешно-трговскиот регистар.

Против решението од Управата за надворешна трговија со кое се одбива запишувањето во надворешно-трговскиот регистар, стопанската организација има право на жалба, во рок од 15 дена по приемот на решението, до сојузниот Државен секретар за работи на народното стопанство.

Член 6

Надворешно-трговскиот регистар содржи следни податоци:

- 1) фирмата (име) и седиште на стопанската организација;
- 2) вид на надворешно-трговските работи што има стопанската организација право да ги врши;
- 3) имиња на лицата што се овластени да ја потпишуваат фирмата по надворешно-трговските работи.

Ако во надворешно-трговскиот регистар се запишува стопанската организација која ќе ги врши работите на извоз и увоз, во регистарот се внесуваат и податоци дали стопанската организација има право да ги врши работите на извоз и увоз од името и за сметка на домашен купувач односно продавач, во свое име а за сметка на домашен купувач односно продавач и во свое име и за своја сметка.

Со надворешно-трговскиот регистар се води збирка на исправи која ги содржи документите врз основа на кои е извршено запишувањето во регистарот.

Член 7

Стопанските организации се должни секоја измена на податоците внесени во надворешно-трговскиот регистар и во збирката на исправите да и' ја пријават на Управата за надворешна трговија во рок од 15 дена по настапувањето на измената.

Управата за надворешна трговија може на лицата на кои им е тоа потребно да им издава изводи за поодделни запишувања во регистарот.

Член 8

Работите на извозот и увозот можат да ги вршат производните претпријатија, трговските претпријатија што вршат исклучиво работи на извоз и увоз, трговските претпријатија на големо, стоконите куќи, трговските претпријатија за технички стоки, градежните претпријатија, претпријатијата за меѓународно-трговско посредување, како и за другите.

Работите на застапништво на странски фирми можат да ги вршат само застапничките претпријатија, претпријатијата за меѓународно-трговско посредување и трговските претпријатија за технички стоки.

Работите на меѓународно-трговско посредување можат да ги вршат претпријатијата за меѓународно-трговско посредување, застапничките претпријатија, трговските претпријатија на големо и трговските претпријатија што вршат исклучиво работи на извоз и увоз.

Работите на контрола на квалитетот и квантитетот на стоките можат да ги вршат претпријатијата за контрола на квалитетот и квантитетот на стоките како и шпедитерските претпријатија но само за стоките што им се доверени за отпкање.

Работите на меѓународна шпедиција можат да ги вршат само претпријатијата за меѓународна шпедиција и поморските агенции.

Работите на меѓународен транспорт можат да ги вршат само транспортните претпријатија.

Член 9

Претпријатијата што вршат исклучиво работи на извоз и увоз, трговските претпријатија на големо и трговските претпријатија за технички стоки, можат да ги вршат работите на извоз и увоз од името и за сметка на домашен купувач односно продавач, во свое име а за сметка на домашен купувач односно продавач, и во свое име и за своја сметка, спрема запишувањето во регистарот.

Сојузниот Државен секретар за работи на народното стопанство може да пропише работите на извоз и увоз во определени струки или за определени артикли да не можат да се вршат во свое име и за своја сметка.

Член 10

Трговските претпријатија што вршат исклучиво работи на извоз и увоз, трговските претпријатија на големо, трговските претпријатија со технички стоки, шпедитерските претпријатија, претпријатијата за

контрола на квалитетот и квантитетот на стоките, застапничките претпријатија и претпријатијата за меѓународно-трговско посредување можат да осниваат на целата територија на Југославија свои трговски претставништва и други работни единици во врска со вршењето на надворешно-трговските работи за кои се регистрирани.

Поблиски прописи за примена на одредбата од претходниот став, по потреба, донесува сојузниот Државен секретар за работи на народното стопанство.

Член 11

За назначување на директори и раководители на поделбни служби, што ќе ги вршат надворешно-трговските работи, стопанската организација мора да прибави согласност од републичкиот државен секретар за работи на стопанството.

Ако лицата од претходниот став се наоѓаат веќе во работен однос, мора да се прибави согласност од вршењето должноста директор и раководител на службите што ќе ги вршат надворешно-трговските работи.

За директорот на производно претпријатијето не е потребна согласност од ст. 1 и 2.

Сојузниот Државен секретар за работи на народното стопанство може да пропише согласноста од претходните ставови да мора да се прибави и за други службеници што работат на надворешно-трговските работи.

Органот што је дал согласноста на назначувањето може дадената согласност и да ја повлече.

Член 12

Стопанските организации што вршат надворешно-трговски работи должни се да водат одделен контролник на склучените работи со странство.

Сојузниот Државен секретар за работи на народното стопанство ќе пропише кои податоци ќе се внесуваат во контролникот како и начинот на водењето на контролникот.

Член 13

Сојузниот Државен секретар за работи на народното стопанство може да определи стопанските организации да се должни да водат одделни книги за своето надворешно-трговско послување.

II. Извоз и увоз на стоки

Член 14

Производните претпријатија и земјоделските задруги основани како претпријатија можат да вршат извоз само на стоките што ги произведуваат и увоз на стоки за потребите на сопственото производство.

По исклучок од одредбата од претходниот став производното претпријатије може да врши извоз на исти односно дополнителни стоки од други производни претпријатија врз основа на договор со тие претпријатија.

Член 15

Претпријатието што е основано од страна на едно или повеќе производни претпријатија може за сметка на претпријатијата што го основале да учествува за лиценции за преземање изведба на работи во странство како и да врши други работи во врска со таа дејност (проектирање, монтажа, извоз итн.).

Претпријатието што е основано од страна на едно или повеќе производни претпријатија може да врши извоз на производите од претпријатијата што го основале и тоа за сметка на овие претпријатија.

Меѓусебните односи се регулираат со договор по општите прописи.

Член 16

На производно претпријатије што не е запишано во надворешно-трговскиот регистар за вршење извоз и увоз Управата за надворешна трговија може да му издаде одделно одобрение за извршување на поединечен извоз односно увоз.

Претпријатието од претходниот став должно е да прибави одобрение пред да ја склучи работата за која се бара одобрението.

Член 17

Производните претпријатија можат само со претходно одобрение од сојузниот Државен секретар за работи на народното стопанство да склучуваат со странски фирми договори за купувачка односно продажба или отстапување на користење лиценци, како и договори за техничка соработка.

Договорите за отстапување на користење лиценци и техничка соработка што се склучени на срок покос од една година, не подлежат на одобрение.

Одобрението од ст. 1 се издава врз основа на прописите што ги донесува Сојузниот извршен совет.

Член 18

Трговските претпријатија што исклучиво вошат работи на извоз и увоз, трговските претпријатија на големо и трговските претпријатија за технички стоки можат да вршат извоз и увоз на стоки во една надворешно-трговска струка или повеќе сродни надворешно-трговски струки спрема запишувањето во надворешно-трговскиот регистар.

Надворешно-трговските струки ги определува сојузниот Државен секретар за работи на народното стопанство.

Трговските обичаи определуваат кои стоки опфаќа поделбна надворешно-трговска струка. Во случај на сомнение сојузниот Државен секретар за работи на народното стопанство по претходно прибавено мислење од Сојузната надворешно-трговска комора, определува во која надворешно-трговска струка спаѓаат определени стоки.

При поднесувањето на барањето за запишување во надворешно-трговскиот регистар Управата за надворешна трговија е должна да провери дали запишувањето во регистар се бара за извоз и увоз на стоки во сродни струки.

Член 19

Стоковните куќи можат да вршат увоз на сите производи што спаѓаат во предметот на нивното послување а кои се наменети за непосредна продажба во стоконата куќа.

Член 20

Претпријатијата за меѓународно-трговско посредување можат да вршат извоз и увоз од сите надворешно-трговски куќи, ако е во прашање транзит.

Член 21

На земјоделските задруги во поглед на извостот на производи од своите членови односно увозот за потребите на задругата, се применуваат одредбите на чл. 18 од оваа уредба.

Член 22

Градежните претпријатија можат да вршат работи на извоз и увоз само на оние стоки што им се потребни за изведба на градежни работи.

Член 23

Претпријатието што е запишано во надворешно-трговскиот регистар за вршење работи на извоз и увоз на опојни дроги, мора овие работи да ги врши сообразно одредбите од меѓународните конвенции што ги ратификувала Федеративна Народна Република Југославија.

Претпријатието од претходниот став е должно за секоја склучена работа да прибави и одделно одобрение од Управата за надворешна трговија.

Член 24

Склучување компензациони работи се регулира со посебни сојузни прописи.

Член 25

Сојузниот Државен секретар за работи на народното стопанство ќе определи кои производи наменети за извоз мораат да бидат снабдени со ознака за квалитетот и потеклото на стоките.

Член 26

Сојузниот Државен секретар за работи на народното стопанство може врз основа на прописите од Сојузниот извршен совет, да определи за поделбни производи нивниот извоз и увоз да се врши преку јавно наддавање.

Член 27

За да се оствари определената економска политика предвидена со сојузниот стопански план, Сојузниот извршен совет може:

1) да определи потполна или деломична забрана на извоз односно увоз на поодделни производи или да определи поодделни услови за извоз односно увоз на поодделни производи;

2) да ги определува количините или висината на вредноста на поодделни производи што се должни определени претпријатија да ги извезат, како и срокот до кој извозот мора да се изврши;

3) да презема и други мерки со цел за регулирање и контрола на стоковниот промет со странство.

III. Застапување странски фирми

Член 28

Работи на застапништво на странски фирми можат да вршат застапничките претпријатија, претпријатијата за меѓународно-трговско посредување, како и трговските претпријатија за технички стоки што не се запишани во надворешно-трговскиот регистар за вршење работи на извоз и увоз.

Работите на застапништво на странски фирми можат да се вршат од името и за сметка на странски фирми или во свое име а за сметка на тие фирми.

По исклучок од одредбата од претходниот став претпријатијата од овој член можат да им продаваат стоки на странски фирми во свое име и за своја сметка, што мора да се предвиди и во договорот за застапништво и да се запише во надворешно-трговскиот регистар.

Член 29

Како работи на застапништво на странски фирми се смета:

1) вршењето од името и за сметка на странска фирма работи што му претходат на склучувањето на договорот за купувачка или продажба на стоки или договорот за услуга како и работи што се однесуваат до извршувањето на тие договори (посредување);

2) вршењето од името и за сметка на странска фирма работи на посредување со право на склучување договор за купувачка или продажба на стоки или договор за вршење услуги (трговско-застапништво);

3) вршењето на работи на трговско застапништво со вршење сервисна служба, технички и други услуги (трговско-техничко застапништво);

4) продажбата на стоки што од странска фирма се доверени во консигнација (консигнациони складишта).

Член 30

Застапничките претпријатија, претпријатијата за меѓународно трговско посредување, како и трговските претпријатија за технички стоки, мораат со секоја странска фирма да склучат договор за застапништво односно консигнација. Овој договор подлежува на одобрување од Управата за надворешна трговија.

Претпријатијата од ст. 1 можат и без одобрен договор да вршат поодделни работи на застапништво за странска фирма со која водат преговори за склучување договор за застапништво, ако воденето на преговорите и' го пријават на Управата за надворешна трговија и ако Управата за надворешна трговија го одобри вршењето на работите на застапништво на овој начин. Вршењето на работите на застапништво на изложениот начин не може да трае подолго од шест месеци сметајќи од денот на поднесувањето на пријавата.

Член 31

Застапничките претпријатија, претпријатијата за меѓународно-трговско посредување како и трговските претпријатија за технички стоки што се запишани во надворешно-трговскиот регистар за

вршење застапнички работи, можат да вршат увоз на стоки што им се доверени од застапуваната странска фирма во консигнација заради продажба и без одделна регистрација за вршење работи на увоз, ако склучениот договор за консигнација (застапништво) е одобрен од Управата за надворешна трговија.

Член 32

Приватни лица не можат да вршат работи за застапништво на странски фирми.

Член 33

Договорот со кој домашна стопанска организација и' доверува вршење работи на застапништво или консигнација на некоја странска фирма, подлежува на одобрување од Управата за надворешна трговија.

IV. Надзор и управни мерки

Члан 34

Непосреден надзор над извозот и увозот на стоки вршат царинските органи врз основа на прописите што постојат.

Претпријатијата се должни на царинските органи да им поднесат пријава за секој извоз и увоз, како и за транзит на стоки.

Царинските органи особено ќе контролираат дали се врши извоз односно увоз на оној вид и количини стоки што ги пријавиле претпријатијата и дали се регистрирани за вршење овие работи.

Члан 35

Управата за надворешна трговија ќе ја брише од надворешно-трговскиот регистар стопанската организација:

а) ако повеќе не исполнува некој од условите пропишани за запишување во надворешно-трговскиот регистар;

б) ако врши надворешно-трговски работи за чие вршење не е запишана во надворешно-трговскиот регистар;

в) ако со одлука од државната арбитража ќе биде казнета со парична казна поради нелојален натпревар или што со своето послување и' сторила штета на општествената заедница.

Стопанската организација може да биде бришана од надворешно-трговскиот регистар за секогаш или за определено време, за вршењето на сите или само на поодделни надворешно-трговски работи, за вршење извоз — увоз во сите или во поодделни надворешно-трговски струки или поодделни артикли.

Против решението на Управата за надворешна трговија со кое стопанската организација се брише од надворешно-трговскиот регистар, стопанската организација има право на жалба во рок од 15 дена по приемот на решението, до сојузниот Државен секретар за работи на народното стопанство.

Поблиски прописи за постапката за примена на управните мерки од овој член пропишува сојузниот Државен секретар за работи на народното стопанство.

V. Одземање на имотната корист и казни мерки поради повреди на одредбите од оваа уредба

Член 36

Од стопанската организација што со дејствието сторено спротивно на одредбите од оваа уредба прибавила за себеси имотна корист ќе се одземе целокупниот износ на така прибавената корист.

Член 37

Со парична казна од 100.000 до 5.000.000 динари ќе се казни стопанската организација:

1) ако врши надворешно-трговски работи а не е запишана во надворешно-трговскиот регистар или ако врши надворешно-трговски работи за чие вршење не е запишана во надворешно-трговскиот регистар;

2) ако работите на извоз и увоз за чие вршење е запишана во надворешно-трговскиот регистар, ги врши спротивно на одредбите од чл. 9, 23 и 28;

3) ако по престанокот на некој од условите, врз основа на кој е запишана во надворешно-трговскиот регистар, продолжи да врши надворешно-трговски работи;

4) ако извезе или увезе стоки чии извоз односно увоз е забранет или не се придржува кон одделните услови определени за извоз односно увоз на поодделни производи (чл. 27 точ. 1);

5) ако не извезе во странство или не извезе во определениот срок стоки што била должна да ги извезе стопанската организација спрема одлуката од надлежниот државен орган (чл. 27 точ. 2);

6) ако во своето послување не се придржува кон мерките што ги определува Сојузниот извршен совет врз основа на чл. 27 точ. 3;

7) ако се нејзино знаење или по нејзин налог и' сааат стоки на граничната станица (царинарница) а не е запишана во надворешно-трговскиот регистар, односно зема одделно одобрение за извоз или увоз;

8) ако врши нелојален натпревар или со своето послување и' сторува штета на општествената заедница;

9) ако врши работи на застапништво (консигнација) на странски фирми, без писмен договор за застапништво (консигнација) или писмениот договор не го поднесе на одобрение до Управата за надворешна трговија;

10) ако и' довери вршење работи на застапништво (консигнација) на некоја странска фирма без одобрен договор (чл. 33);

11) ако без претходно одобрение склучи со странска фирма договор за купувачка односно продажба или отстапување на користење лиценца или договор за техничка соработка (чл. 17);

12) ако извезува стоки за кои е пропишана ознака за квалитетот и потеклото без оваа ознака доколку не е договорно поинаку со договор помеѓу странските;

13) ако не ја прибави согласноста за назначување службеници предвидена во чл. 11 од оваа уредба;

14) ако не ги изврши обврските преземени на јавното наддавање (чл. 26);

15) ако склучи компензациона работа спротивно на прописите што постојат (чл. 24);

16) ако на царинските органи не им поднесе пријава за извоз, увоз или транзит на стоки (чл. 34 ст. 2);

17) ако не ја пријави во пропишаниот срок измената на податоците внесени во надворешно-трговскиот регистар и во збирката на исправите (чл. 7);

18) ако не го води или нередно го води контролниот на склучените работи и другите работни книги (чл. 12 и 13).

Ако од некое од дејствијата од претходниот став се предизвикаат особено тешки последици, стопанската организација ќе се казни со парична казна од 500.000 до 10.000.000 динари.

За дејствијата од ст. 1 ќе се казни и одговорното лице во стопанската организација со парична казна од 5.000 до 50.000 динари.

Член 38

Со парична казна од 100.000 до 5.000.000 динари ќе се казни и општествената организација ако спротивно на прописите, врши извоз или увоз на стоки.

За дејствието од ст. 1 ќе се казни и одговорното лице во општествената организација со парична казна од 5.000 до 50.000 динари.

Со казната од претходниот став ќе се казни и одговорното лице во надлештвото или установата, што спротивно на прописите врши извоз или увоз на стоки.

Член 39

Постапката за примена на казнените мерки поради повреди на одредбите од оваа уредба изврше-

ни од стопанските или општествените организации ја води девизната инспекција.

За донесување решение за одземање на имотната корист и за примена на казнените мерки поради повреди на одредбите од оваа уредба извршени од стопанска или општествена организација или од одговорното лице и надлештво или установа надлежна е во прв степен Сојузната државна арбитража. По жалбата подадена на решението донесено во прв степен решава Главната државна арбитража.

Сојузната државна арбитража може да ја повтори или дополни постапката спроведена од девизната инспекција.

Во сето друго на повредите на одредбите од оваа уредба и постапката за примена на мерката за одземање на имотната корист и на казнените мерки ќе се применуваат и одредбите на чл. 75—33 од Уредбата за управување со основните средства на стопанските организации освен одредбата на чл. 82 од таа уредба.

Член 40

Со парична казна од 100.000 до 5.000.000 динари ќе се казни и физичко лице што спротивно на прописите ќе изврши некоја од надворешно-трговските работи предвидена во чл. 1 ст. 3 од оваа уредба, ако извршеното дејствие не претставува кривично дело.

Од физичкото лице што со повредата на одредбите од оваа уредба ќе прибави имотна корист ќе се одземе целокупниот износ на така прибавената корист.

Член 41

За дејствијата од претходниот член што ќе ги стори физичко лице постапка води девизната инспекција а решение за одземање на имотната корист и за примена на казнените мерки поради повреди на одредбите од оваа уредба донесува во прв степен директорот на Управата за надворешна трговија.

По жалбата подадена на решението донесено во прв степен решава Сојузниот Државен секретар за работи на народното стопанство.

Во сето друго на постапката поради повреди на одредбите од оваа уредба како и за донесување решение за примена на мерката за одземање на имотната корист и казнените мерки спрема физичкото лице се применуваат одредбите од Основниот закон за прекршоците.

VI. Преодни и завршни одредби

Член 42

Стопанските организации се должни своето надворешно-трговско послување да го сообразат кон одредбите од оваа уредба најдоцна до 1 април 1954 година.

Член 43

Дозволите за вршење застапнички работи издадени врз основа на досегашните прописи остануваат во сила додека Управата за надворешна трговија не донесе решение за нивното ставање вон сила.

Член 44

Против одлуките од државните органи донесени во вршењето правото на надзор по одредбите од оваа уредба стопанската односно општествената организација не може да води управен спор.

Член 45

Со влегувањето во сила на оваа уредба престануваат да важат одредбите од Уредбата за извозот и увозот на стоките и за девизното работење („Службен лист на ФНРЈ“, бр. 35/52), доколку се во спротивност со одредбите од оваа уредба, Уредбата за застапништво на странски фирми („Службен лист на ФНРЈ“, бр. 33/52), Наредбата за издавање овластенија за вршење извоз и увоз и други работи во меѓународниот промет („Службен лист на ФНРЈ“, бр. 57/51), како и Упатството за извршување на

Наредбата за издавање овластенија за вршење работи на извоз и увоз и други работи во меѓународниот промет („Службен лист на ФНРЈ“, бр. 57/51).

Член 46

Оваа уредба влегува во сила со денот на објавувањето во „Службениот лист на ФНРЈ“.

Сојузен извршен совет

Р. п. бр. 340

23 декември 1953 година.

Белград

Претседател на Републиката,
Јосип Броз-Тито, с. р.

470.

Врз основа на чл. 137 ст. 1 од Законот за социјалното осигурување на работниците и службениците и нивните фамилии и чл. 11 и 20 точ. 1 од Законот за спроведување на Уставниот закон, Сојузниот извршен совет донесува

УРЕДБА

ЗА ФИНАНСИРАЊЕ НА СОЦИЈАЛНОТО ОСИГУРУВАЊЕ

ОПШТИ ОДРЕДБИ

Член 1

Финансиските средства за покривање на расходите за социјално осигурување се обезбедуваат со придонесот за социјално осигурување.

Член 2

Придонесот за социјално осигурување го плаќаат стопанските организации (препријатија, дуќани и задруги), банките, државните органи, установите, општествените организации и приватните работодавци — за сите осигуреници запослени кај нив.

Придонесот за социјално осигурување го плаќаат и осигурениците што вршат самостојна професионална дејност а се социјално осигурени по посебни прописи односно врз основа на договори.

Исто така, придонесот за социјално осигурување го плаќаат непосредно и осигурениците — државјани на ФНРЈ запослени во странските дипломатски и конзуларни претставништва и мисии, како и во лична служба кај странските претставништва што уживаат дипломатски имунитет.

Член 3

За остварување на задачите определени со закон и со други прописи за социјалното осигурување кај секој завод за социјално осигурување се формира фонд за социјално осигурување.

Републичкото народно собрание може да одлучи кај републичкиот завод за социјално осигурување да се формира со издвојување од вкупните средства на фондот за социјално осигурување одделен фонд, од кој можат со одлука од собранието на тај завод да им се доделуваат дополнителни средства на заводите за социјално осигурување на околицјата (градот) при кои ќе се установи по завршните сметки вишок на расходите над приходите што е предизвикан со објективни околности. Условите и начинот на употребата на средствата од овај фонд ги определува републичкото народно собрание.

Средствата на фондовите за социјално осигурување ги сочинуваат придонесите за социјално осигурување и другите приходи остварени по одредбите од оваа уредба.

Член 4

Придонесот за социјално осигурување е:

- редовен придонес, и
- дополнителен придонес (општ и одделен).

Редовниот придонес за социјално осигурување се должи да го плаќаат сите обврзници на придонесот (чл. 2).

Општиот дополнителен придонес за социјално осигурување се должи да го плаќаат, покрај редовниот придонес, сите обврзници на редовниот придонес на подрачјето на околицјата (градот) во случај кога расходите на заводот за социјално осигурување на околицјата (градот) не можат да се покријат со редовниот придонес.

Одделниот дополнителен придонес за социјално осигурување се должи да го плаќаат поодделните обврзници на редовниот придонес, кога расходите за социјално осигурување за осигурениците што се запослени кај нив се прекумерно високи, а обврзникот на придонесот би можел да влијае на нивното намалување.

Член 5

Придонесот за социјално осигурување што е должен обврзникот да го плати (чл. 2) се утврдува со примена на пропишаната стопа на придонесот на вкупниот износ на извршените исплати за платите и други расходи, на кои се плаќа придонес по одредбите од оваа уредба.

Член 6

Стопата на редовниот придонес за социјално осигурување е единствена за целата територија на Југославија и се утврдува со сојузниот општествен план.

Ако вкупните предвидени расходи за социјално осигурување на територијата на народната република не можат да се покријат со редовниот придонес (ст. 1), народната република обезбедува дополнителни средства со дотацијата што ја предвидува во својот буџет во потребен износ.

Член 7

Со републичкиот општествен план се утврдува кој дел од стопата на редовниот придонес им припаѓа на заводите за социјално осигурување на околицјата (градот) за покривање на нивните расходи, а кој дел му припаѓа на републичкиот завод за социјално осигурување за покривање на неговите расходи. Делот од стопата на редовниот придонес што им припаѓа на заводите за социјално осигурување на околицјата (градот) е еднаков за сите заводи на територијата на народната република.

Ако предвидените расходи за социјално осигурување на подрачјето на околицјата (градот) не можат да се покријат со придонесот што му припаѓа на заводот за социјално осигурување на околицјата (градот) ни со другите средства со кои располага заводот, народниот одбор на околицјата (градот) обезбедува дополнителни средства со дотацијата што ја предвидува во својот буџет во потребен износ, или со пропишување обврска за плаќање на општиот дополнителен придонес или со примена на двете овие мерки.

Член 8

Обврската за плаќање на општиот дополнителен придонес за социјално осигурување (чл. 4 ст. 3) ја установува народниот одбор на околицјата (градот) по предлог од собранието на заводот за социјално осигурување на околицјата (градот).

Народниот одбор на околицјата (градот), по предлог од собранието на заводот за социјално осигурување на околицјата (градот), донесува поблиски прописи за тоа, во кои случаи и под кои услови обврзниците на редовниот придонес можат да се обврзат на плаќање на одделниот дополнителен придонес (чл. 4 ст. 4). Опшуката за обврската за плаќање на одделниот дополнителен придонес ја донесува народниот одбор на околицјата (градот) по предлог од извршниот одбор на заводот за социјално осигурување на околицјата (градот).

Обврската за плаќање на дополнителниот придонес почнува од првот нареден месец по донесувањето на одлуките и трае:

- за општиот дополнителен придонес — најдоцна до крајот на годината за која е одлуката издадена;

б) за одделниот дополнителен придонес — додека народниот одбор на околицата (градот), по барање од обврзниците на придонесот, не донесе одлука за престанок на таа обврска, откако ќе установи дека престанале разлозите поради кои била обврската установена.

Дополнителниот придонес (општиот, одделниот, или обата заедно) не може да изнесува повеќе од половината на оној дел на редовниот придонес за социјално осигурување што му припаѓа на заводот за социјално осигурување на околицата (градот).

Член 9

Приходите и расходите на заводот за социјално осигурување и на неговите фондови се утврдуваат во претсметката на приходите и расходите што ја донесува собранieto на заводот за секоја година.

Претсметката на заводот за социјално осигурување на околицата (градот) ја одобрува народниот одбор на околицата (градот), а претсметката на републичкиот завод за социјално осигурување ја одобрува републичкиот народно собрание.

Член 10

Заводите за социјално осигурување можат од расположивите средства да формираат фондови со одделна намена. Одлуката за формирање и начинот на употребата на овие фондови ја донесува собранieto на заводот во согласност со органот што ја одобрува претсметката на заводот (чл. 9 ст. 2).

Ако на заводите за социјално осигурување им се доверени со посебни прописи односно одлуки извршувањето на други задачи односно други видови на социјална заштита, органот што ја донесол одлуката за тоа е должен да им ги обезбеди на заводите и финансиските средства за извршување на тие задачи. Овие средства не влегуваат во фондот на заводот за социјално осигурување туку се водат одвоено како средства со одделна намена.

Член 11

За да се обезбеди и контролира остварувањето на правата на осигурениците заводите за социјално осигурување водат евиденции за осигурениците со податоците потребни за спроведување на социјалното осигурување.

Содржината и начинот на водењето на евиденцијата за осигурениците се определува со посебен сојузен пропис.

РАСХОДИ НА ФОНДОВИТЕ ЗА СОЦИЈАЛНО ОСИГУРУВАЊЕ

Член 12

Од фондот на заводот за социјално осигурување на околицата (градот) се намираваат следните расходи:

1) трошоците за здравствена заштита на осигурениците, што ги опфаќаат издатоците за:

- амбулантно лекување,
- болничко лекување
- лекување во природни лекувалишта,
- лекови, лековити средства и санитарски материјал,
- ортопедски помагала, санитарни направи и протези,
- патни трошоци на осигурениците во врска со остварувањето на здравствената заштита;

2) материјално обезбедување за време на временна неспособност за работа поради болест и болување, како и за други случаи за кои припаѓа тоа право, и тоа за осигурениците запослени во стопанските организации, општествените организации и кај приватните работодавци почнувајќи од осмиот ден на болувањето, а за осигурениците запослени кај државните органи и установи — од првиот ден по истекот на месецот во кој е започнато болувањето;

3) материјално обезбедување за време на отсуство поради труднота и пораѓање, како и за време на скучено работно време поради доњење;

4) закопнини;

5) инвалидни и инвалидски пензии за првите две години, односно и преку две години додека не се утврди трајната состојба на инвалидноста;

6) старосни пензии за првата година;

7) отпратнини и трошоци за преквалификација на инвалидите на трудот;

8) лични и материјални расходи на службата на заводот.

Стопанските организации, општествените организации и приватните работодавци плаќаат материјално обезбедување поради временна неспособност за работа поради болест за првите 7 дена болување на товар на своите средства.

Државните органи и установи (и установите со самостојно финансирање) плаќаат на товар на својата претсметка материјално обезбедување до крајот на оној месец во кој настапила неспособноста за работа поради болест.

Член 13

Од фондот на републичкиот завод за социјално осигурување се намираваат следните расходи:

1) инвалидни и инвалидски пензии почнувајќи од третата година, односно од подоцнеж ден со кој е утврдена трајната инвалидноста;

2) старосни пензии, почнувајќи од втората година;

3) фамилијарни пензии;

4) здравствена заштита на уживателите на пензии и инвалидни на кои им се врши исплата од фондот на републичкиот завод за социјално осигурување;

5) додатоци на деца;

6) лични и материјални расходи на службата на заводот.

Расходите на уживателите на пензии и инвалидни се намираваат од средствата на фондот на републичкиот завод на чие подрачје уживателот престојува престојано.

Член 14

Средствата се распоредуваат на поодделни расходи во претсметката на приходите и расходите на заводот за социјално осигурување спрема видовите на расходите предвидени во чл. 12 и 13 од оваа уредба.

ПРЕСМЕТУВАЊЕ НА ПРИДОНЕСИТЕ ЗА СОЦИЈАЛНО ОСИГУРУВАЊЕ

1. Пресметување на редовниот придонес по општите основи и стопи

Член 15

Редовниот придонес за социјално осигурување што го плаќаат стопанските организации се пресметува врз вкупниот износ на исплатите извршени од платниот фонд на стопанската организација.

Ако остварениот платен фонд на стопанската организација е помал од износот на пресметковниот платен фонд, стопанската организација го плаќа редовниот придонес за социјално осигурување пресметан врз износот на пресметковниот платен фонд.

Член 16

Редовниот придонес за социјално осигурување што го плаќаат државните органи и установи, банките и општествените организации, се пресметува врз вкупниот износ на исплатите извршени за плати, додатоци на платите, награди и други лични расходи.

Член 17

Редовниот придонес за социјално осигурување што го плаќаат приватните работодавци и другите обврзници на придонесот што не се опфатени во чл. 15 и 16 од оваа уредба, се пресметува врз вкупниот износ на исплатите извршени за платите и другите издатоци што се исплатуваат кај стопанските организации од платниот фонд (чл. 15).

Заради евиденција и пресметување на придонесот приватните работодавци, како и другите обврзници на придонесот што своето финансиско постување не го вршат редовно преку банка, должни се во рок од 8

дена да му го пријават на заводот за социјално осигурување на околицата (градот) влегувањето на осигуреникот на работа и излегувањето на осигуреникот од работа, како и сите измени што влијаат на правата на осигуреникот.

За повремени работници чие запослување трае редовно покосо од 8 дена обврзниците на придонесот споменати во претходниот став се должни пријавата за влегувањето на работа да ја поднесат веднаш, а најдоцна во рок од 3 дена од влегувањето на работа.

Осигурениците — државјани на ФНРЈ запослени во странските дипломатски и конзуларни претставништва и мисии, како и во лична служба кај странските претставници што уживаат дипломатски имунитет, должни се сами да ги поднесуваат пријавите предвидени во ст. 2 и 3 од овој член во истиот рок.

Обврзниците на придонесот споменати во ст. 2 од овој член се должни да водат евиденција за запослениот персонал, освен лицата запослени во работите на домаќинството. Оваа евиденција треба да содржи податоци за остварената плата на секој осигуреник, за бројот на остварените работни часови во секој месец, за пресметката и исплатата на придонесот, како и потпис на примателот на платата.

Член 18

За осигурениците што покрај платата во пари примаат плата делум во натура, редовниот придонес за социјално осигурување се пресметува и на вредноста на примањата во натура (паричен еквивалент), освен кај стопанските организации при кои се обезбедуваат тие примања на товар на средствата на платниот фонд.

Паричниот еквивалент за поодделни видови примања во натура го определуваат народните републики со свои прописи.

2. Пресметување на редовниот придонес по одделни основи и стопи

Член 19

За осигурениците запослени во задруги, занаетчиски дуќани и кај приватни работодавци основот по кој се пресметува редовниот придонес за социјално осигурување не може да биде помал од износот што ќе го пропише со посебни решенија Сојузниот извршен совет (минимален основ за пресметување на придонесот).

Одредбата од претходниот став важи и за другите обврзници на придонесот при кои платниот фонд не се установува по прописите за платите на работниците и службениците на стопанските организации, освен за обврзниците споменати во чл. 16 од оваа уредба.

Член 20

Сојузниот извршен совет определува со посебни прописи за кои категории осигуреници запослени во стопанските дејности редовниот придонес за социјално осигурување ќе се пресметува на одделно установени паушални износи место на износите на стварните плати (паушален основ за пресметување на придонесот).

Исто така, Сојузниот извршен совет определува со посебни прописи за кои категории осигуреници редовниот придонес за социјално осигурување се плаќа во определен паушален износ место по пропишаната стопа од основот за пресметување на придонесот (паушален придонес).

Член 21

За учениците во стопанството се плаќа придонесот пресметан само со оној дел од стопата на редовниот придонес што во смисла на чл. 7 ст. 1 од оваа уредба им припаѓа на заводите за социјално осигурување на околицата (градот).

Член 22

Народните републики можат да определат со својот општествен план стопанските организации на поодделни стопански гранки да плаќаат редовен придонес за социјално осигурување по стопа пониска од един-

ствената стопа на редовниот придонес (чл. 6), со тоа што во својот буџет да му обезбедат надскнада за намалените приходи на републичкиот завод за социјално осигурување.

3. Пресметување на дополнителниот придонес

Член 23

Дополнителниот придонес за социјално осигурување (чл. 4 и 8) се пресметува по истиот основ по кој се пресметува и редовниот придонес за социјално осигурување (чл. 15 до 20).

Член 24

Одделниот дополнителен придонес (чл. 4 и 8) стопанските организации го плаќаат од средствата за самостојно располагање.

Општиот дополнителен придонес (чл. 4 и 8) стопанските организации го плаќаат од средствата на добивката што преостануваат по одбивањето на сојузниот и републичкиот данок на добивката.

За исплата на дополнителните придонеси (ст. 1 и 2) гарантира народниот одбор на околицата (градот).

НАПЛАТА НА ПРИДОНЕСОТ

Член 25

Обврската за плаќање придонес за социјално осигурување за стопанските организации, државните органи и установи, како и за општествените организации, доспева на денот кога се подигаат кај банката средствата за исплата на платите.

За приватните работодавци и обврзниците што своето финансиско послување не го водат преку банка обврската за плаќање придонес за социјално осигурување доспева последниот ден на оној месец за кој се врши исплатата — ако исплатата на платата е договорена одназад, а првиот ден на оној месец за кој се врши исплатата, ако исплатата на платата е договорена однапред.

За осигурениците — припадници на самостојни професионални дејности обврската за плаќање придонес за социјално осигурување доспева месечно однапред.

Член 26

Придонесот за социјално осигурување од стопанските организации го наплатува банката при исплатата на готовината на товар на платниот фонд, а од државните органи и установи, општествените организации и другите обврзници што своето послување го вршат преку банка — при исплатата на готовината за личните расходи.

Ако остварениот платен фонд на стопанската организација е помал од износот на пресметковниот платен фонд (чл. 15 ст. 2), придонесот на разликата помеѓу остварениот и пресметковниот платен фонд банката ќе го наплати од кредитот за кој гарантира народниот одбор на околицата (градот).

Приватните работодавци, и обврзниците на придонесот што своето финансиско послување не го вршат преку банка, должни се самите да го пресметаат и уплатат придонесот на сметка на заводот за социјално осигурување на околицата (градот) при банката.

Осигурениците — припадници на самостојни професионални дејности се должни придонесот да го уплатуваат самите или преку своите професионални организации на сметка на заводот за социјално осигурување на околицата (градот) при банката.

Придонесот му се уплатува на оној завод за социјално осигурување на околицата (градот) на чие подрачје обврзниците на придонесот односно нивните погони или пресметковни единици ја вршат дејноста од која произлегува обврската за плаќање на придонесот.

Член 27

Против одлуката за обврската за плаќање одделен дополнителен придонес (чл. 8 ст. 2) обврзникот може да подаде жалба во рок од 15 дена до републичкиот

извршен совет чие решение е конечно. Исто така, обврзникот може да подаде жалба и против решението со кое се одбива неговото барање за установување престанок на обврската за плаќање одделен дополнителен придонес (чл. 8 ст. 3 под б).

Против одлуката за воведување обврска за плаќање општ дополнителен придонес не може да се подаде жалба.

Член 28

Ако обврзникот на придонесот за социјално осигурување не го уплати придонесот во срок од 8 дена од доспеалоста (чл. 25), или ако доспеалиот придонес го уплати во помал износ одошто бил должен да уплати, заводот за социјално осигурување на околицјата (градот) ќе го установи износот на доспеалиот неуплатен придонес и за тоа ќе му издаде на обврзникот платен налог. На износот на неуплатениот придонес обврзникот е должен да плати и 9% камата од денот на доспеалоста (чл. 25).

Против платниот налог од претходниот став обврзникот може во срок од 8 дена да поднесе приговор до финансискиот орган на народниот одбор на околицјата (градот).

Платниот налог против кој не е поднесен приговор во пропишаниот срок, и решението по приговорот, се извршни. Клаузулата за извршност на овие акти ја става финансискиот орган на народниот одбор.

Против решението по приговорот обврзниците на придонесот, освен приватните работодавци, можат да податат во рок од 15 дена жалба до републичкиот државен секретар за работи на стопанството чие решение е конечно. Приватните работодавци можат против решението по приговорот да поднесат тужба до околицкиот суд во истиот рок.

Жалбата и тужбата не го одлагаат извршувањето.

Член 29

Присилната наплата на придонесот од стопанските организации, државните органи и установи и од другите обврзници што своето финансиско послување го водат преку банка, ја врши банката врз основа на извршен платен налог или решение (чл. 28 ст. 3) со пренос на определен износ од сметката на обврзникот на сметката на заводот за социјално осигурување на околицјата (градот).

Присилната наплата на придонесот од приватните работодавци и обврзници на придонесот што своето финансиско послување не го водат преку банка, ја врши по барање од заводот за социјално осигурување на околицјата (градот) финансискиот орган на народниот одбор.

Присилната наплата на придонесот за социјално осигурување се врши по одредбите од Уредбата за присилна наплата на данокот и на други буџетски приходи („Службен лист на ФНРЈ“, бр. 33/53).

Член 30

Сојузниот Државен секретар за работи на народното стопанство донесува поблиски прописи за постапката за наплата на придонесот.

НАДОКНАДИ

Член 31

Ако болеста, раната или повредата, инвалидноста или смртта на осигуреникот или на член од фамилијата на осигуреникот е предизвикана со кривично дело, заводот за социјално осигурување кој е обврзан на давањето за тие случаи има право на надокнада на штетата од лицето што се правосилна судска пресуда е осудено, односно за кое е утврдено дека е виновник за односното кривично дело.

Барањето за надокнада на штетата ја опфаќа вкупната вредност на давањата на кои е обврзан заводот за социјално осигурување, и тоа:

а) за лекувања и други давања во натура — во износ на стварните трошоци на извршените давања;

б) за еднократни и кусорочни давања во пари — во износ на вкупно извршените исплата за тие давања;

в) за трајни парични давања (пензија и инвалидни-на) — во висина на капитализираната вредност на признаенот износ на трајното давање.

Надокнадата на штетата ја остварува заводот за социјално осигурување со поднесување отштетно барање во кривичната постапка започната против одговорното лице, или во граѓанска судска постапка врз основа на правосилната судска пресуда со која е утврдена кривичната одговорност на лицето обврзано на надокнада на штетата.

Член 32

Ако болеста, раната или повредата, инвалидноста или смртта на осигуреникот настанила затоа што не се извршени пропишаните или наредените мерки за заштита на здравјето и животот на запослените лица, заводот за социјално осигурување што е обврзан на давање за тие случаи има право да ја надокнади штетата од стопанската организација, општествената организација, установата или од приватниот работодавец кои се одговорни за неизвршување на пропишаните односно наредените заштитни мерки.

Одговорноста за неизвршување на заштитните мерки во претходниот став мора да биде утврдена со решение што го донесува советот за социјални грижи на народниот одбор на околицјата (градот). По предлог од заводот за социјално осигурување а по прибавено мислење од надлежната инспекција на трудот.

Во поглед на висината на побарувањето за надокнада на штетата по претходниот став важат одредбите на чл. 31 ст. 2 од оваа уредба.

Надокнадата на штетата по претходните ставови ја остварува заводот за социјално осигурување со поднесување отштетно барање во редовната судска постапка.

Член 33

Секој обврзник на придонесот што во смисла на чл. 17 ст. 2 од оваа уредба е должен да поднесе пријава за осигурениците, должен е да му ја надокнади на заводот за социјално осигурување на околицјата (градот) вредноста на давањата извршени на осигурениците во следни случаи, и тоа:

1) ако во пропишаниот срок (чл. 17 ст. 2) не поднесе пријава за влегување на осигуреникот на работа — е должен да ги надокнади трошоците за лекување и другите давања извршени на осигуреникот во првите два месеца, ако случајот на болест, труднота, пораѓање или несреќа на работа или вон работа настапи пред поднесувањето на пријавата или најдоцна во рок од 8 дена по поднесувањето на пријавата;

2) ако во пропишаниот срок не поднесе пријава за излегување на осигуреникот од работа — е должен да ја надокнади штетата предизвикана со извршувањето на давањата од социјалното осигурување на лице кое немало право на тие давања, како и да го уплати редовниот придонес за односниот осигуреник за сето време до денот на поднесувањето на пријавата за излегување на осигуреникот од работа, односно до денот на службеното установување за излегувањето на осигуреникот од работа;

3) ако поднесе пријава со неточни податоци, или ако не поднесе во пропишаниот срок пријава за измената што е од влијание на правата на осигуреникот — е должен да ја надокнади сета штета предизвикана со тоа, ако случајот за кој давањата на осигуреникот му се неправилно пресметани настапил пред поднесувањето на исправна пријава или најдоцна во рок од 8 дена по поднесувањето на исправната пријава, односно на пријавата за измената.

Одредбите од претходниот став согласно ќе се применуваат и на осигурениците што по чл. 17 ст. 4 од оваа уредба се должни да поднесуваат пријава сами.

Барањето за надокнада по одредбите од претходниот став го остварува заводот за социјално осигурување на околицјата (градот) во администрацијата постапка, со издавање платен налог на лицето обврзано на надокнадата. Против платниот налог може да се поднесе приговор, а против решението за приговорот — тужба, по одредбите што важат за наплатата на редовниот придонес (чл. 28).

ПОСЛУВАЊЕ НА ЗАВОДИТЕ ЗА СОЦИЈАЛНО ОСИГУРУВАЊЕ

Член 34

Со републичките општествени планови се утврдуваат постојаните обртни средства што им ги става банката на располагање на заводите за социјално осигурување со пропишаната камата.

За кредитите одобрени на републичкиот завод за социјално осигурување гарантира народната република, а за кредитите одобрени на заводите за социјалното осигурување на околицјата (градот) — народниот одбор на околицјата (градот).

Член 35

Делот на уплатените придонеси за социјално осигурување што му припаѓа на републичкиот завод за социјално осигурување, банката ќе го пренесува секој 5 дена од сметката на заводот за социјално осигурување на околицјата (градот) на сметка на републичкиот завод за социјално осигурување.

Паричните средства за расходите што ги вршат заводите за социјалното осигурување на околицјата (градот) за сметка на републичките заводи за социјално осигурување (чл. 13) должни се републичките заводи за социјалното осигурување да ги обезбедат и да им ги стават на располагање на заводите за социјално осигурување на околицјата (градот).

Пресметка помеѓу заводите за социјалното осигурување на околицјата (градот) и републичките заводи за социјално осигурување за потрошените кредити се врши месечно.

Член 36

За покривање на трошоците за здравствена заштита што им ја обезбедуваат заводите за социјално осигурување на околицјата (градот) на уживателите на трајна пензија и инвалиднина и на членовите на нивните фамилии, републичките заводи за социјално осигурување им плаќаат на заводите за социјално осигурување на околицјата (градот) придонес во определен процент од вкупниот износ на исплатените пензии и инвалиднини.

Стопата на овој придонес ја утврдува собранieto на републичкиот завод за социјално осигурување.

Член 37

Заводот за социјално осигурување на околицјата (градот) е должен да му ја надокнади на републичкиот завод за социјално осигурување штетата што станала поради неправилно дозесени или неправилно извршени решенија за правата на осигурениците што се остваруваат на товар на средствата на фондот на републичкиот завод за социјално осигурување.

Член 38

Заводите за социјално осигурување надлежни се да вршат увид во книгите и евиденциите на стопанските организации и другите обврзници на придонесот со цел за контрола на правилноста на пресметката и уплатата на придонесот и контрола над спроведувањето на социјалното осигурување и остварувањето правата на осигурениците.

Член 39

Заводот за социјално осигурување на околицјата (градот) и републичките заводи за социјално осигурување водат книговодство и статистика по единствениот обрасци.

Заводите за социјално осигурување на околицјата (градот) должни се редовно секој месец да испраќаат прегледи на приходите и расходите до републичкиот завод за социјално осигурување кој составува вкупен преглед на послувањето на сите заводи за социјално осигурување на своето под-

рачје. Републичкиот завод за социјално осигурување испраќа редовно секој месец вкупен преглед на послувањето на сите заводи за социјално осигурување на околицјата (градот) заедно со прегледот на своето послување до Секретаријатот за социјална заштита на Сојузниот извршен совет и до органите што ќе ги определат народните републики со свои прописи.

Член 40

На крај на секоја година заводите за социјално осигурување се должни да состават годишна завршна сметка, која опфаќа:

- 1) биланс,
- 2) сметка на приходите и расходите,
- 3) прилози што објаснуваат поодделни позиции на билансот и на сметката на приходите и расходите,
- 4) извештај за послувањето.

Член 41

Собранието на заводот за социјално осигурување донесува одлука за усвојување завршната сметка на заводот.

Завршните сметки на заводите за социјално осигурување на околицјата (градот) ги одобрува народниот одбор на околицјата (градот), а завршните сметки на републичкиот завод за социјално осигурување ги одобрува републичкиот народно собрание.

Заводите за социјално осигурување се должни да ги поднесат завршните сметки на одобрение најдоцна во рок од три месеци по завршокот на работната година.

Одредбата на чл. 39 ст. 2 од оваа уредба ќе се применува согласно и за испраќањето на завршните сметки.

Член 42

Од вишокот на приходите над расходите што ќе се покажат по годишната завршна сметка заводот за социјално осигурување е должен да издвои најмалку 25% во резервниот фонд за покривање вишокот на расходите над приходите. Во овој фонд ќе се врши издвојување дотогаш додека вкупниот износ на средствата на фондот не ќе достига 10% од износот на просечните годишни расходи за последните три години.

Остатокот на вишокот на приходите над расходите се става во фондот со одделна намена (чл. 10 ст. 1), со тоа што најмалку половина од остатокот се става во фондот за унапредување на здравствената служба.

Член 43

Средствата на фондот со одделна намена (чл. 10) можат да се употребуваат за унапредување на здравствената служба, за покривање вишокот на расходите над приходите и за други цели што служат за унапредување на социјалното осигурување односно социјалната заштита.

НАДЗОР НАД ПОСЛУВАЊЕТО НА ЗАВОДИТЕ ЗА СОЦИЈАЛНО ОСИГУРУВАЊЕ

Член 44

Контрола на послувањето на заводите за социјално осигурување вршат финансиските инспекции и буџетско-административните инспекции во рамките на својот делокруг по прописите што постојат.

Член 45

Републичките заводи за социјално осигурување можат во остварувањето на своето право на надзор и во давањето стручна помош во послувањето на заводите за социјално осигурување на околицјата (градот) да формираат одделни органи за вршење ревизионо-инструкторска служба.

Надлежниот државен секретар за работи на народното стопанство, како и надлежниот државен секретар за работи на општата управа и за буџет, може да ги овласти органите на ревизионо-инструкторската служба на републичкиот завод за социјално осигурување од името на надлежната инспекција (чл. 44) да вршат контрола на послувањето на заводите за социјално осигурување на околицјата

(градот) по прописите што важат за работата на односните инспекции. Во овие случаи органите на ревизионо-инструкторската служба на заводот му се одговорни за својата работа и на надлежниот државен секретар.

Член 46

Заводот за социјално осигурување на околицата (градот) е должен да ги разгледува забелешките од инспекцијата и да го извести републичкиот завод за социјално осигурување за мерките преземени по забелешките од инспекцијата.

Член 47

Извршниот одбор на републичкиот завод за социјално осигурување врз основа на извештајот за извршената инспекција може:

- 1) да го запре извршувањето, да ги поништи или измени незаконитите акти на заводите за социјално осигурување на околицата (градот);
- 2) да нареди преземање потребни мерки за обезбедување правилното послушање на заводите;
- 3) да бара надокнада за штетата што му е сторена на републичкиот завод за социјално осигурување (чл. 37);
- 4) да нареди воведување потребни евиденции.

ПРЕОДНИ И ЗАВРШНИ ОДРЕДБИ**Член 48**

Додека не се донесат посебни прописи за социјалното осигурување на лицата запослени кај земјоделските задруги и нивните погони и претпријатија, земјоделските задруги ќе плаќаат придонес за социјално осигурување по одредбите од оваа уредба само за лицата запослени врз основа на договор за работа што не се членови на задругите (лица во работен однос).

Член 49

Заводите за социјално осигурување на околицата (градот) ќе ги плаќаат од средствата на својот фонд старосните пензии за првата година (чл. 12 точ. 6) што се определени по барањата поднесени од 1 јануари 1954 година.

Ако уживателот на старосна пензија во текот на уживањето на пензијата во првата година (ст. 1), или уживателот на инвалидска пензија односно инвалиднина — во текот на првите две години (чл. 12 точ. 5), го промени местото на постојаниот престој, пензијата односно инвалиднината до истекот на тие периоди ќе ја исплатува заводот за социјално осигурување на околицата (градот) на чие подрачје уживателот престојува — на сметка на оној завод за социјално осигурување на околицата (градот) што го донесол решението за определување на правото.

Член 50

По донесувањето на прописите предвидени во чл. 9 од оваа уредба, одредбите на чл. 17 и 33 од оваа уредба ќе се применуваат и на другите обврзници на придонесот за кои ќе се пропише дека се должни да поднесуваат пријава за осигурувањето.

Член 51

Додека не се донесат прописите предвидени во чл. 19 и 20 од оваа уредба останува во сила Решението за определување стопата и основот за пресметка на придонесот за социјално осигурување на куќните помошнички и учениците во стопанството кај приватните работодавци („Службен лист на ФНРЈ“, бр. 29/52) — освен одредбите што се однесуваат до учениците во стопанството, Упатството за минималните основи за пресметка и уплата на придонесот за социјално осигурување кај задругите и приватните работодавци („Службен лист на ФНРЈ“, бр. 38/52) и Решението за определување стопата и основот за пресметка на придонесот за социјално осигурување на адвокатските приправници („Службен лист на ФНРЈ“, бр. 43/52).

Одредбите од Упатството за минималните основи за пресметка и уплата на придонесот за социјално осигурување кај задругите и приватните работодавци ќе се применуваат од 1 јануари 1954 го-

дина при пресметувањето и плаќањето на придонесот за социјално осигурување кај сите занатлиски дуќани.

Член 52

Со денот определен за почетокот на примената на оваа уредба престануваат да важат: Уредбата за придонесот за социјално осигурување („Службен лист на ФНРЈ“, бр. 19/52), Уредбата за измена и дополнување на Уредбата за придонесот за социјално осигурување („Службен лист на ФНРЈ“, бр. 37/52), Решението за плаќање на придонесот и за употреба на средствата од фондот за социјално осигурување („Службен лист на ФНРЈ“, бр. 63/52) и прописите донесени врз основа на нив, како и други прописи што се во спротивност со одредбите од оваа редба.

Член 54

Оваа уредба влегува во сила со денот на објавувањето во „Службениот лист на ФНРЈ“, а ќе се применува од 1 јануари 1954 година.

Сојузен извршен совет

Р.п. бр. 305

23 декември 1953 година

Белград

Претседател на Републиката,
Јосип Броз-Тито, с. р.**471.**

Врз основа на чл. 20 точ. 1 од Законот за спроведување на Уставниот закон, Сојузниот извршен совет донесува

УРЕДБА**ЗА ДОНЕСУВАЊЕ РЕПУБЛИЧКИ ПРОПИСИ ЗА ОРГАНИЗАЦИЈАТА, УПРАВУВАЊЕТО И ФИНАНСИРАЊЕТО НА СОЦИЈАЛНИТЕ УСТАНОВИ****Член 1**

Органите на народните републики можат, без обзир на сојузните прописи што постојат, да донесуваат врз основа на републичките уставни свои прописи за организацијата, управувањето и финансирањето на социјалните установи.

Член 2

Со денот на влегувањето во сила на републичките прописи донесени врз основа на претходниот член, престануваат да важат соодветните сојузни прописи на територијата на народната република што ги донесла прописите.

Член 3

Оваа уредба влегува во сила со денот на објавувањето во „Службениот лист на ФНРЈ“.

Сојузен извршен совет

Р.п. бр. 323

23 декември 1953 година

Белград

Претседател на Републиката,
Јосип Броз-Тито, с. р.**472.**

Врз основа на чл. 32 од Законот за еднообразното сметководство, а во врска со чл. 11 од Законот за спроведување на Уставниот закон, Сојузниот извршен совет донесува

УРЕДБА**ЗА ЗАВРШНИТЕ СМЕТКИ НА СТОПАНСКИТЕ ОРГАНИЗАЦИИ ЗА 1953 ГОДИНА****1. Општи одредби****Член 1**

Стопанските претпријатија и дуќани, занаетчиските и набавно-продавните задруги и индустриските погони на земјоделските задруги, како и стопанските установи со самостојно финансирање кај кои платите на работниците и службенците се определуваат по прописите за определувањето на заработките во стопанството (во натамошниот текст: претпријатија) должни се спрема состојбата на 31 декември 1953 година да ги заклучат работните книги, да состават завршна сметка, да го

утврдат доходот и да ја извршат неговата распределба спрема одредбите од оваа уредба.

Земјоделските задруги и околицките и пословните сојузи на земјоделските задруги должни се спрема состојбата на 31 декември 1953 година да ги заклучат своите работни книги и да состават завршна сметка спрема прописите што ќе ги донесе Одборот за стопанство на Сојузниот извршен совет.

Член 2

Состојбата на средствата на претпријатијата и на нивните извори на 31 декември 1953 година се утврдува со инвентарисање (попис) спрема посебните прописи за инвентарисањето.

II. Утврдување и распределба на доходот

Член 3

Како остварен доход на претпријатијата за 1953 година се смета разликата помеѓу постигнатата цена на продадените (фактурираните) стоки односно извршените (фактурираните) услуги, без обзир дали е наплатата извршена или не, од една страна, и потрошените сировини и материјали, укалкулираната амортизација, данокот на промет и другите фактично станати трошоци во врска со производството на тие стоки односно со извршувањето на тие услуги, од друга страна.

Како продадени (фактурирани) стоки и извршени (фактурирани) услуги се сметаат продадените стоки и извршените услуги на други лица вон претпријатието, вклучително исто така на работниците и службениците од самото претпријатие (екстерна реализација), како и продажба на стоки и вршење услуги на товар на одделните фондови на претпријатието и инвестиционите кредити.

Како остварен доход на трговските и другите претпријатија што се занимаваат со работи на размена се смета разликата помеѓу постигнатата цена на продадените (фактурираните) стоки во смисла на претходниот став, од една страна, и набавната цена на продадените стоки, од друга страна, а по одбивање вкупниот износ на материјалните трошоци, амортизацијата и данокот на промет во 1953 година.

Остварениот доход од претходните ставови на овој член се намалува со вонредните и неработните расходи, а се наголемува со вонредните и неработните приходи.

По исклучок кај претпријатијата за промет со жита што во смисла на Решението за начинот на формирањето цените на житата, брашното и лебот („Службен лист на ФНРЈ“, бр. 26/53) ќе имаат остварена разлика помеѓу предвидените просечни набавни цени и остварените набавни цени, односно разлика помеѓу предвидените просечни трошоци на превозот и остварените трошоци на превозот, овие разлики нема да се пресметуваат со остварениот доход на крај на 1953 година, туку под 30 јуни 1954 година.

Член 4

Од позицивното салдо на разликата на девизните курсеви што произлегува од продажбата на девизи од 1 јануари до 5 мај 1953 година, по одбивање износот што е употребен за покрите на губитоците што станале со примената на коефициентите при извозот односно увозот, како и по одбивање износите што им се одобрени на комитентите од овие разлики, се внесува во корист на доходот на претпријатијата 10% од тоа салдо, а најмалку 20% од званичниот курс на девизите. Намената на остатокот на салдото на овие разлики ќе биде регулирана со републички прописи што ќе се донесат до 15 јануари 1954 година.

Комитентите на надворешнотрговските претпријатија што учествувале во остварените курсни разлики ќе постапат со остварените курсни разлики на начинот од претходниот став.

Производните претпријатија — извозници, било да вршеле извоз непосредно или преку надворешнотрговските претпријатија можат да внесат во корист на својот доход во смисла на претходните ставови и повеќе од 10% од остварената разлика на девизните курсеви,

ако е тоа потребно за да го остварат просечниот платен фонд пресметан за периодот јануари—март 1953 година по Уредбата за данокот на вишокот на платниот фонд („Службен лист на ФНРЈ“ бр. 34/52), а за периодот од 1 април до 5 мај 1953 година по Уредбата за данокот на платниот фонд („Службен лист на ФНРЈ“ бр. 17 и 29/53). Ако нето износот за исплата по ставовите за работа на тарифниот правилник на овие претпријатија е поголем од соодветниот дел на просечниот платен фонд пресметан на горниот начин, производните претпријатија — извозници можат да внесат од остварената разлика на девизните курсеви онолку колку што е потребно да се обезбеди исплатата во нето износите по ставовите за работата од тарифниот правилник.

Трговските претпријатија регистрирани за извоз и увоз и трговските агенции ќе постапат по начинот предвиден во ст. 1 од овој член и со курсните разлики остварени во периодот од 6 мај до крајот на 1953 година, по одбивање данокот на добивката од девизното послување.

Член 5

Трошоците што не можат да се сметаат како редовни работни трошоци, без обзир дали се во пари или во натура, паѓаат на товар на средствата на фондот за самостојно располагање на претпријатијата, ако спрема одредбите од Уредбата за данокот на платниот фонд не паѓаат на товар на платниот фонд.

Член 6

Трошоците од инвестиционен карактер паѓаат исклучиво на товар на средствата определени за инвестиции и не можат да го товарат доходот пред неговата распределба.

Член 7

Потрошените обртни средства за инвестициони работи и за набавка на инвестиции, непокривени на крајот на 1953 година претпријатијата ќе ги покријат на товар на својот фонд за самостојно располагање, потоа на резервниот фонд, на делот на остварениот платен фонд што претставува 50% на разликата помеѓу остварениот платен фонд и просечниот платен фонд во 1953 година и конечно на товар на делот на амортизациониот фонд на претпријатијата наменет за инвестиционо одржување.

Потрошениот дел на обртните средства за инвестиционите работи и за набавка на инвестиции што не може да се покрие на начинот предвиден во претходниот став, ќе се рефундира на товар на фондот за кредитирање на инвестициите, односно на товар на буџетот на околицјата (градот).

Член 8

Износите примени за продадените основни средства и надокнадите за основните средства што им се отстапени на други на користење со надокнада (наемнина), по одбиток на трошоците, претпријатието е должно да ги уплати во корист на амортизациониот фонд на претпријатието — дел за финансирање на инвестициите.

Член 9

Градежните претпријатија што укалкулирале вк цената во 1953 година поголем износ на амортизација од износот со кој биле задолжени, должни се со позитивната разлика помеѓу овие два износи да го наголемат износот на акумулацијата и фондовите добиен по извршената распределба на доходот.

Член 10

Се овластува сојузниот Државен секретар за работи на народното стопанство, во согласност со Одборот за стопанство на Сојузниот извршен совет, во случаите во кои кај поодделни претпријатија дошло спрема завршната сметка за 1953 година до остварување на прекумерен доход поради одделните услови на послувањето (просечен подвозен став и слично) да донесе до 31 март 1954 година решение за внесување на тој прекумерен дел на доходот во целост во акумулацијата и фондовите, што се делат спрема прописите што постојат.

Член 11

Претпријатието е должно ефектот на доброволната работна сила што е употребена за инвестициони работи да го пресмета спрема прописите што постојат и за износот на укалкулираните заработки на доброволната работна сила да ја наголеми вредноста на извршените инвестициони работи.

Во случаите кога доброволната работна сила е употребена за други, а не за инвестициони работи, пресметаниот ефект на доброволната работна сила спрема прописите што постојат претпријатието е должно да го пресмета непосредно со фондот за самостојно располагање а не преку доходот.

Член 12

Ако пропишаната стопа на акумулацијата и фондовите е изменета во текот на 1953 година, така што за разни периоди да важела различна стопа, за годишната пресметка на доходот претпријатието ја пресметува просечната стопа на акумулацијата и фондовите за целата 1953 година. Оваа просечна стопа се утврдува на тој начин што врз реализираните укалкулирани заработки за секој период одделно се применува соодветната стопа на акумулацијата и фондовите, па така пресметан збирот на акумулацијата и фондовите ќе се стави во однос со збирот на реализираните укалкулирани заработки.

Член 13

Остварениот доход на претпријатието за 1953 година, утврден врз основа на неговата завршна сметка, се дели на платниот фонд и на акумулацијата и фондовите по одредбите од оваа уредба и другите прописи што се однесуваат до утврдувањето и распределбата на доходот на претпријатијата.

Трговските претпријатија на големо, трговските претпријатија регистрирани за извоз и увоз и трговските агенции можат од остварениот платен фонд за 1953 година, по извршеното оданочување, да исплатат до 25% повеќе од просечниот платен фонд за оствареното работно време, покрај другите издатоци кои спрема прописите паѓаат на товар на платниот фонд.

Остатокот на остварениот платен фонд на претпријатијата од претходниот став се уплатува во републичкиот инвестиционен фонд.

Трговските претпријатија и задругите што примале надокнада за намалувањето на цените на текстилот спрема Уредбата за намалување цените на текстилот („Службен лист на ФНРЈ“ бр. 45/53) можат од остварениот платен фонд да исплатат заработка најповеќе до висината на просечниот платен фонд.

Од одредбата од претходниот став се изземаат конфекциските претпријатија, што не се во состав на текстилните комбинати туку кулуваат тканини од други стопански организации, и занаетчиските задруги што од купените стоки изработуваат конфекција.

Член 14

Претпријатието го издомува од остварената акумулација и фондовите, односно од остварениот доход, износот за покритие на исплатениот придонес за социјално осигурување на тој начин што врз исплатените износи што паѓаат на товар на остварениот платен фонд ќе ја примени стопата од 10%, односно 45% и добивениот износ ќе го употреби за покритие на исплатениот придонес за социјално осигурување кој се однесува до исплатениот дел на остварениот платен фонд. На крај на 1953 година претпријатието е должно на ист начин да го пресмета и резервира од остварената акумулација и фондовите односно од остварениот доход, и делот на придонесот за социјално осигурување што се однесува до уште неисплатениот дел на остварениот платен фонд наменет за исплата на работниците и службениците. Основот за пресметување делот на придонесот за социјално осигурување што се однесува до остварениот а уште неисплатениот дел на платниот фонд е нето износот наменет за исплата по извршеното оданочување.

Член 15

По извршената распределба на доходот индустриските погони на земјоделските задруги ја делаат аку-

мулацијата и фондовите, и тоа:

а) на фондот за самостојно располагање во висина од 2,8% од износот на акумулацијата и фондовите;

б) на придонесот за социјално осигурување кој се пресметува по стопата од 45% во смисла на претходниот член, со тоа што во оваа стопа на придонесот да е содржана и стопата од 10% на придонесот за здравствена заштита;

в) на остатокот на акумулацијата од кој 54,7% се уплатува во општествената акумулација, а 45,3% во неделните фондови на задругата.

Како индустриски погони на земјоделските задруги во 1953 година се сметаат оние погони што се сметани како индустриски погони во 1952 година, односно оние што се како такви основани во 1953 година.

Член 16

Претпријатијата што врз основа на завршната сметка за 1952 година ги пренесле во 1953 година непокривените износи од чл. 8 од Уредбата за завршните сметки на стопанските организации за 1952 година („Службен лист на ФНРЈ“ бр. 12/53) должни се од остварениот доход во 1953 година да го употребат со цел за покритие на пренесените непокривени износи оној дел на доходот што го преминува потребниот доход за обезбедување на покритието на исплатите на заработките во полниот износ по тарифниот правилник на претпријатието.

Претпријатијата што не можат да ги покријат пренесените износи од чл. 8 од уредбата означена во претходниот став на начинот од претходниот став можат за покритие на тие износи да употребат и друг дел на доходот.

Кај претпријатијата на текстилната индустрија при кои порати измена на стопите на акумулацијата и фондовите по општествениот план за 1953 година дошло до негативна разлика на пренесените запаси од 1952 година, ако оваа негативна разлика останала непокривена на крајот на 1953 година, ќе се покрене од оној дел од остварениот доход што го преминува потребниот доход за обезбедување покритието на исплатите на заработките во износ на просечниот платен фонд.

Претпријатијата на текстилната индустрија што не можат да го покријат полниот износ на споменатата негативна разлика на начинот од претходниот став, ќе го покријат непокривениот дел на оваа разлика на товар на општиот фонд на регистрите, сметка на Народната банка на ФНРЈ бр. 338500.

Член 17

На товар на платниот фонд на претпријатијата за 1953 година паѓаат издатоците предвидени во чл. 2 од Уредбата за данокот на платниот фонд.

Член 18

За периодот јануари—март 1953 година претпријатијата што не плаќаат акумулација и фондови, туку само придонес за социјално осигурување, како што се претпријатијата на филмската индустрија, издавачките претпријатија, Државниот осигурителен завод, Југословенската лотарија, управите за станбени згради, претпријатијата за работа со спремни возила и други, ги исплатуваат на товар на доходот, а не на товар на платниот фонд следните издатоци: дневниците за службени патувања, за преместувања, патните напушани и теренските додатоци, заработките по ефект на доброволната работна сила и заработките од кои работните колективи на оние претпријатија доброволно се откажале за социјални цели.

Член 19

Данокот на платниот фонд за 1953 година се уплатува спрема одредбите од чл. 22 на Уредбата за данокот на платниот фонд.

Од остварениот платен фонд за првото тримесечје на 1953 година се одбиваат договорните надокнади за работа што во определен износ им се исплатуваат на лицата што не се во постојан работен однос со претпријатието, или на лицата чиешто потрошено работно време не може да се евидентира, а се однесуваат до првото тримесечје на 1953 година, со

тоа што ни потрошеното работно време од овие лица да не се зема во обзир при пресметувањето на просечниот платен фонд за овој период.

Износи што во смисла на претходниот став се одбиваат од остварениот платен фонд за првото тримесечје се:

1) надокнадите за работа на повремени работници (работниците што се запослуваат од случај до случај);

2) надокнадите за работа на сезонските работници во селското стопанство;

3) надокнадите за работа на лицата кои работат однос, како што се надокнадите за работа на надворешните соработници на проектантските и другите претпријатија, како и провизиите на набавувачите, застапниците и аквизитерите;

4) надокнадите за работа на други лица кои работат однос кога се исплатуваат по парче на производот изработен дома кај работникот;

5) надокнадите за работа на странските стручњаци освен надокнадите за работа на оние странски стручњаци што учествувале во процесот на производството;

6) паричните казни што во периодот јануари—март 1953 година се изречени против претпријатијата (поради девизни, даночни, царински и други прекршоци, арбитражни казни и казни по други вини), освен пеналите и договорните казни кои паѓаат на товар на материјалните трошоци.

Трговските претпријатија на кои се применувале одредбите од Уредбата за основите на работењето и за фондот на платите на трговските претпријатија („Службен лист на ФНРЈ“ бр. 39/52), ги одбиваат од остварениот платен фонд за времето од 1 јануари до 31 март 1953 година покрај издатоците наведени во чл. 19 од споменатата уредба станати во тој период уште и износите цитирани во претходниот став под б).

При пресметувањето на даночната основца на данокот на платниот фонд за периодот април—декември 1953 година претходно од делот на остварениот платен фонд за тој период, кој се исплатува на име заработки, се одбиваат износите цитирани во чл. 12 од Уредбата за данокот на платниот фонд.

Вкупниот остварен платен фонд за 1953 година мора да биде на крај на годината распределен на делот наменет за исплата на работниците и службениците и на делот што се внесува во фондот за самостојно располагање. На делот на платниот фонд што е наменет за исплата на работниците и службениците веднаш се пресметува и данокот на платниот фонд спрема прописите што постојат, без обзир дали тој дел се исплатува веднаш или се резервира за подоцнежни исплати.

Член 20

Претпријатијата што спрема завршната сметка за 1953 година исплатиле повеќе од остварениот платен фонд, а оствариле 80% или повеќе од 80% од просечниот платен фонд, должни се повеќе исплатениот износ да го намират од остварениот платен фонд во 1954 година по оданочувањето.

На начинот од претходниот став ќе постапат и претпријатијата што во текот на 1953 година не ги вратиле повеќе исплатените износи на платите во текот на 1952 година.

За претпријатијата што спрема Уредбата за обезбедување исплата на минимумот на платниот фонд на стопанските организации („Службен лист на ФНРЈ“, бр. 30/53) имаат право на ова обезбедување, а кои спрема завршната сметка за 1953 година не оствариле ни 80% од просечниот платен фонд, разликата од остварениот платен фонд до 80% од просечниот платен фонд ќе ја покрие народниот одбор на околицата (градот) на товар на своите приходи остварени со наголемената стопа на акумулацијата и фондовите со општествениот план на народниот одбор на околицата (градот) преку стопите со кои се обезбедува покривањето на сојузните и републичките потреби и од приходите од данокот на платниот фонд, чијшто остаток потоа се користи за целите пропишани со чл. 20 од

Уредбата за данокот на платниот фонд. Ако овие средства не ќе бидат достаточни за покривање, разликата што преостанува до 80% од просечниот платен фонд, ќе се покрие на товар на буџетот на народната република.

III. Давање согласност на завршните сметки

Член 21

Завршната сметка на претпријатието опфаќа:

- 1) биланс;
- 2) пресметка на доходот и негова распределба;
- 3) прилози што објаснуваат поодделни позиции од билансот, пресметка на доходот и негова распределба;
- 4) извештај за послувањето;
- 5) записник за претресувањето и одлука за одобрување на завршната сметка од работничкиот совет, односно одлука од собранието на задружната организација за одобрувањето на завршната сметка.

Член 22

Завршната сметка на претпријатието одобрена од работничкиот совет, односно од собранието на задругата, претпријатието е должно да ја испрати до народниот одбор на околицата (градот) на чие подрачје се наоѓа седиштето на претпријатието, и тоа во срок од три дена од нејзиното одобрување.

Одобрените завршни сметки ги испраќаат до народниот одбор трговските и угостителските претпријатија најдоцна до 15 февруари 1954 година, а сите други претпријатија најдоцна до 15 март 1954 година. Во границите на овие срокови народниот одбор на околицата (градот) може на поодделни претпријатија да им определи и покус срок за поднесување на одобрената завршна сметка.

За претпријатијата со голем број двоени погони и пословници и за претпријатијата што вршат пресметка на услугите со странство (железници, долга пловидба и сл.), сојузниот Државен секретар за работи на народното стопанство може во исклучителни случаи да одобри продолжување на рокот од ст. 2 на овој член за поднесување на одобрената завршна сметка.

Ако претпријатието не ја испрати завршната сметка во пропишаниот рок во смисла на претходните ставови од овој член, Народната банка на ФНРЈ врз основа на извештајот од народниот одбор на околицата (градот) на чие подрачје се наоѓа седиштето на претпријатието ќе ја запре исплатата од текушната сметка на таквото претпријатие додека не ја поднесе одобрената завршна сметка до народниот одбор на околицата (градот).

Републичкиот државен секретар за работи на стопанството може во исклучителни случаи да донесува решенија за деблокирање на текуштите сметки на претпријатијата од претходниот став. Евентуални штети што можат да произлезат поради деблокирањето на овие текушти сметки, паѓаат на товар на републичкиот буџет.

Член 23

Народниот одбор на околицата (градот) должен е во рок од 45 дена од денот на приемот на завршната сметка на претпријатието да изврши преглед на завршната сметка во поглед на правилноста на пресметката на доходот и неговата распределба како и во поглед на ракувањето со општонародниот имот во текот на годината и да даде согласност односно да одбие давање на согласност на завршната сметка. Крајниот рок до кој народниот одбор на околицата (градот) мора да ја даде согласноста односно да одбие давање на согласноста на завршните сметки е 31 март 1954 година за трговските и угостителските претпријатија, а 30 април 1954 година за сите други претпријатија.

Ако народниот одбор на околицата (градот) не даде или не одбие давање на согласноста ни во натамошниот рок од 15 дена, по сроковите од претходниот став, се смета дека согласноста е дадена на одобрената завршна сметка што му ја поднесло претпријатието.

Претпријатието кое на ваков начин добило согласност должно е за тоа да го извести веднаш републичкиот државен секретаријат за работи на стопанството. Евентуалните штети што можат да произлезат поради ваков начин на давање согласност ги сноси народниот одбор на околицата (градоот) што пропуштил да даде согласност во пропишаниот срок.

Народниот одбор на околицата (градоот) ги прегледува завршните сметки на претпријатијата преку комисијата за преглед на завршните сметки.

Давањето на согласноста на завршната сметка од сите или од поодделни претпријатија народниот одбор на околицата (градоот) може да го пренесе на својот собор на производителите.

Во околните (градовите) каде што поради голем број претпријатија народниот одбор не би имал можност во пропишаниот срок да даде согласност на завршните сметки, тој може давањето на согласноста на завршните сметки на мали претпријатија и дуќани, да го пренесе и на народните одбори на општините или на одделни комисији составени од најмалку 5 одборници на народниот одбор и на соборот на производителите.

Како мали претпријатија во смисла на претходниот став се сметаат претпријатијата чишто остварен доход за 1953 година по одобрената завршна сметка не преминува 5,000.000 динари, а просечниот платен фонд 2,000.000 динари.

Член 24

Членовите на комисијата за преглед на завршните сметки ги определува советот за стопанство во согласност со претседателот на народниот одбор на околицата (градоот).

Комисијата ја сочинуваат три члена стручњаци од кои што еден мора да е службеник на Народната банка на ФНРЈ. Во решението за определување на комисијата еден од членовите се именува за претседател на комисијата.

Во комисијата за преглед на завршните сметки на воените претпријатија, освен воените претпријатија што служат за воената индустрија, влегува еден член што ќе го определи Државниот секретар за работи на народната одбрана.

Член 25

Членовите на комисијата за преглед на завршните сметки на големите претпријатија се определуваат на начинот предвиден во ст. 1 и 2 од претходниот член, со тоа што мора уште да се прибави претходна согласност од републичкиот државен секретар за работи на стопанството, кој може да определи за таа комисија уште еден или повеќе членови.

Членовите на комисијата од претходниот став можат да му предложат на републичкиот државен секретар за работи на стопанството да ја изнесе завршната сметка од големо претпријатие пред републичкиот извршен совет, ако сметаат дека решението на народниот одбор за согласноста на завршната сметка на односното претпријатие е неправилно.

Кои претпријатија се сметаат како големи во смисла на ст. 1 и 2 од овој член определува републичкиот државен секретар за работи на стопанството.

Член 26

Комисијата го донесува својот предлог со мнозинство гласови. Во случај на еднаков број гласови кај комисијата што има парен број членови како мнозинство се смета онаа страна на која се наоѓа претседателот на комисијата. Комисијата е должна во случајот кога предлогот не е донесен едногласно да го изнесе со предлогот на мнозинството пред народниот одбор и одвоеното мислење на малцинството кое не се согласило со предлогот на мнозинството. Одвоеното мислење може да се даде како за целиот предлог, така и за поодделни прашања во предлогот.

Член 27

Во околните (градовите) со поголем број претпријатија можат да се формираат повеќе комисији за преглед на завршните сметки на претпријатијата.

Член 28

Во постапката на прегледот на завршната сметка можат да се користат и стручњаци што не се членови на комисијата за преглед на завршните сметки.

Член 29

Прегледот на завршните сметки на стопанските установи со самостојно финансирање при кои платите на работниците и службениците се определуваат спрема посебните прописи за определување на заработките во стопанството го врши, и тоа:

а) сојузниот Државен секретар за работи на општата управа и за буџет — ако претсметката на стопанската установа е вклучена во сојузниот буџет;

б) републичкиот државен секретар за работи на општата управа и за буџет — ако претсметката на стопанската организација е вклучена во републичкиот буџет;

в) претседателот на народниот одбор — ако претсметката на стопанската установа е вклучена во буџетот на народниот одбор.

Преглед на завршните сметки на стопанските установи од претходниот став вршат, по наредба од поодделни органи, комисији определени за тоа.

При прегледот на завршните сметки на стопанските установи од претходниот став ќе се утврди дали вишокот на приходите над расходите што не бил планиран за уплата во буџетот станал за тоа што во текот на буџетската година се измениле условите врз основа на кои била донесена претсметката на установата. Ако се утврди дека наведениот вишок на приходите над расходите во целост или делумно станал поради така изменетите услови, сојузниот или републичкиот државен секретар за работи на општата управа и за буџет односно претседателот на народниот одбор ќе предложи целиот тој вишок или негов соодветен дел да се уплати во буџетот во кој е вклучена претсметката на установата. Вишокот на приходите над расходите што бил планиран за уплата во буџетот ќе се уплати во целост во соодветниот буџет.

Член 30

Наградите за работа на членовите на комисиите за преглед на завршните сметки, како и на стручњаци од чл. 28 од оваа уредба, можат да се даваат само од средствата на буџетот на народниот одбор на околицата (градоот) што ја определил комисијата.

Член 31

За согласноста на завршната сметка или за одбивањето на согласноста на претпријатието му се издава решение. Еден примерок од тоа решение народниот одбор на околицата (градоот) испраќа до Народната банка на ФНРЈ.

Против решението од претходниот став претпријатието може да поднесе жалба до извршниот совет на народната република односно автономната единица.

Жалбата се поднесува во рок од 15 дена од денот на приемот на решението од народниот одбор на околицата (градоот).

Жалбата му се предава на народниот одбор што го донесол решението. Народниот одбор ја испраќа жалбата до извршниот совет од ст. 2 на овој член преку надлежниот секретаријат за работи на стопанството, кој дава свое мислење за поднесената жалба.

По жалбите против решенијата за согласноста на завршните сметки на воените претпријатија што не служат за воената индустрија извршниот совет на народната република, односно извршниот совет на автономната единица ќе прибави мислење од Државниот секретаријат за работи на народната одбрана.

Решението за согласноста на завршната сметка на народниот одбор на околицата (градоот) извршно е без обзир дали е поднесена жалба или не. Претпријатието е должно во рок од десет дена по приемот на решението за согласноста да ги намира своите обврски спрема општеството по решението на народниот одбор на околицата (градоот) за давањето на согласноста на завршната сметка за 1953 година. Ако претпријатието не ги намира своите обврски во овој рок,

Народната банка на ФНРЈ ќе запре секоја исплата од неговата текушта сметка.

Член 32

Сојузниот Државен секретар за работи на народното стопанство и републичкиот државен секретар за работи на стопанството можат да поднесат предлог до извршниот совет на народната република односно автономната единица решението на народниот одбор на околицјата (градој) за согласноста на завршната сметка на пооделно претпријатије да се поништи и да се определи народниот одбор да изврши повторен преглед и врз основа на него да донесе чово решение за согласноста.

Член 33

Завршните сметки на комуналните претпријатија што ги вршат своите услуги само на подрачјето на градската општина со одделни права, како и завршните сметки на занаетчиските дуќани со седиште на подрачјето на градските општини со одделни права, ги прегледува и за нив дава своја согласност народниот одбор на градската општина со одделни права.

Жалбата против решението на градската општина со одделни права за давање односно одбивање на давање согласност на завршната сметка се поднесува до извршниот совет на народната република односно автономната единица. Одредбите од оваа уредба за прегледувањето на завршните сметки, давањето на согласноста на завршните сметки, како и за жалбената постапка, согласно ќе се применат и на претпријатијата и дуќаните од ст. 1 на овој член.

Член 34

Завршните сметки на воените претпријатија што служат за воената индустрија ги прегледува и за нив дава согласност одделната Комисија што ќе ја определи Сојузниот извршен совет.

Завршните сметки на Југословенските железници, на поштенско-телефонско-телеграфската експлоатација, на Југословенскиот аеротранспорт, на Народната банка на ФНРЈ, на Државниот осигурителен завод и на Извозно-кредитната банка ги прегледуваат и за нив даваат согласност одделните комисии што ќе ги определи сојузниот Државен секретар за работи на народното стопанство.

По жалбите против решенијата од комисиите од претходните ставови решава Сојузниот извршен совет.

Одредбите од оваа уредба за давањето на согласноста на завршните сметки согласно ќе се применуваат и за претпријатијата од ст. 1 и 2 на овој член.

4. Преодни и завршни одредби

Член 35

Износите што им припаѓаат на претпријатијата по Уредбата за примена на одредбите од главата IV под В) и Г) ст. 2 од Законот за општествениот план на ФНРЈ за 1953 година („Службен лист на ФНРЈ“ бр. 12/53) ќе се пресметат на начинот пропишан со одредбата на чл. 2 од споменатата уредба, со тоа што претпријатијата можат да располагаат со 70% од делот што им припаѓа од така пресметаните износи. Со другите 30% по чл. 2 како и со износите што им припаѓаат на претпријатијата врз основа на одлуката од извршниот одбор на околицјата (градој) по чл. 3 и 4 од споменатата уредба, претпријатијата ќе можат да располагаат откако ќе биде дадена согласноста на завршните сметки на сите стопански организации од подрачјето на околицјата (градој) и откако ќе се изврши пресметка на обврските на околицјата (градој) спрема народната република и федерацијата.

Член 36

Завршната сметка на претпријатието ставено во ликвидација по 1 јануари 1952 година, за периодот од последната завршна сметка на која што е дадена согласност до денот на ставањето во ликвидација, ја изработува ликвидационата комисија согласно со прописите за завршните сметки на стопанските организации.

Состојбата на средствата и на нивните извори во ваквата завршна сметка се внесува врз основа на извршениот попис при примо-предавањето помеѓу додогошениот орган на управувањето со претпријатието и ликвидационата комисија.

Завршната сметка на претпријатијата под ст. 1 на овој член за периодот што ѝ претходел на ликвидацијата ликвидационата комисија му го предава на преглед и одобренне на органот надлежен за надзор над ликвидацијата.

Одобрената завршна сметка се испраќа до надлежниот народен одбор заради давање согласност при што согласно се применуваат одредбите на чл. 21 до 33 од оваа уредба.

Член 37

Финансиската инспекција има право на дополнителен преглед во рок од една година по давањето на согласноста на завршната сметка од страна на надлежниот орган.

Доколку финансиската инспекција смета дека завршната сметка на која што е дадена согласност не се заснива врз законски прописи ќе поднесе предлог до органот што ја дал согласноста заради измена на решението за согласноста на таква завршна сметка.

Ако органот од претходниот став што ја дал согласноста на завршната сметка го одбие предлогот од финансиската инспекција за измена на решението за согласноста на завршната сметка, финансиската инспекција го известува републичкиот државен секретар за работи на стопанството односно секретарот за работи на стопанството на автономната единица кој може да постапи во смисла на одредбите од чл. 32 на оваа уредба.

Против решението за измена на дадената согласност на завршната сметка врз основа на предлогот на финансиската инспекција од ст. 2 на овој член претпријатието има право на жалба. Жалбата се поднесува на начинот предвиден во чл. 31, 33 и 34 од оваа уредба.

Одредбите од претходните ставови на овој член се однесуваат и до завршните сметки на претпријатијата за 1952 година.

Член 38

Евентуални исправки во завршната сметка што се извршени при давањето на согласноста односно во жалбената постапка претпријатието ќе изврши во работните книги за наредната работна година.

Член 39

Поблиски прописи за извршување на оваа уредба донесува сојузниот Државен секретар за работи на народното стопанство.

Член 40

Оваа уредба влегува во сила со денот на објавувањето во „Службениот лист на ФНРЈ“.

Сојузен извршен совет

Р.п. бр. 301
23 декември 1953 година
Белград

Претседател на Републиката,
Јосип Броз-Тито, с. р.

473.

Врз основа на Одлуката на Сојузната народна скупштина за времени стопански мерки до донесувањето на општествените планови за 1954 година, Сојузниот извршен совет донесува

ВРЕМЕНА ОДЛУКА

ЗА УПЛАТА НА ПОЗИТИВНИТЕ РАЗЛИКИ И ЗА НАДОКНАДА (РЕГРЕС) НА НЕГАТИВНИТЕ РАЗЛИКИ КАЈ НЕКОИ ПРОИЗВОДИ

1) Претпријатијата што вршат откуп на сурови кожи, кланиците и претпријатијата за преработка на кожи (индустриските претпријатија, задругите и занаетчиските дуќани (должни се на запасите на су-

рови кожи, утврдени со пописот на 31 декември 1953 година, да ги уплатат на одделната сметка кај Народната банка (во натамошниот текст: на одделната сметка) настанатите разлики во цената за следните производи (од гранката 125), и тоа:

а) за сурова говедска кожа и за сета друга крупна кожа освен телешка, база солена мерка од домашно потекло и од увозот, од секој килограм, и тоа за:

I кл. Дин.	135.—
II " "	125.—
III " "	115.—
IV " "	81.—

б) за сурова телешка кожа, база солена мерка од домашно потекло и од увозот, од секој кг. и тоа за:

I кл. Дин.	270.—
II " "	243.—
III " "	216.—
IV " "	135.—

в) за сурова кожа од ситен добиток, база сува тежина од домашно потекло, од секој кгр, и тоа за:

I кл. Дин.	140.—
II " "	105.—
III " "	70.—
IV " "	35.—

Разликите во цените во смисла на претходните ставови се однесуваат до сурова кожа без обзир на сојот.

2) Претпријатијата за промет со нафта и нафтени деривати-експорт-импорт („Југопетрол“) должни се на запасите утврдени со пописот на 31 декември 1953 година да ги уплатат на одделната сметка разликите во цената за следните производи (од гранката 113), и тоа:

а) за плинско, уље, — од секој кгр по	Дин.	25.—
б) за петрол за мотори, — од секој кгр по		25,50
в) за моторно уље од домашно потекло, — од секој килограм по		100.—
г) за петрол за осветление, — од секој кгр по		20.—

За затечените запаси на цитираните артикли ќе ги уплатат определените износи и другите стопански организации.

3) Претпријатијата што вршат откуп на старо железо должни се на запасите од сите видови старо железо утврдени со пописот на 31 декември 1953 година да ги уплатат на одделната сметка разликите помеѓу просечната продавна цена на старото железо на железарите што се постигнати во последното тримесечје на 1953 година и новата просечна продавна цена од дин. 15.— за еден килограм.

4) Претпријатијата за производство на суперфосфат должни се на запасите на суров фосфат, утврдени со пописот на 31 декември 1953 година, да ја уплатат на одделна сметка разликата станата во цената за секоја тона по дин. 4.000.—.

5) Во оваа точка означените стопански организации од социјалистичкиот сектор должни се, на вредноста на затечените запаси на 31 декември 1953 година пресметана по просечната продавна цена на добавувачот франко натоварено во вагон (по фактурната цена) за периодот октомври—декември 1953 година, односно за стопанските организации кои не набавувале во овој период по просечната продавна цена на добавувачот франко натоварено во вагон во периодот јули—септември 1953 година, да ги уплатат на одделната сметка настанатите разлики во цената.

Ако поодделни стопански организации купувале стоки непосредно од производителот, а на запасите на тие стоки треба да ги уплатат разликите во цената во смисла на оваа точка, вредноста на затечените запаси на вака набавените стоки ќе се

пресмета по откупните цени наголемени за трошоците до франко натоварено во вагон односно камисон.

Настанатите разлики на цената во смисла на претходните ставови ќе се пресметаат по следните стопи за следните производи (од гранката 124):

а) за волна од странско потекло, база прана што на 31 декември 1953 година ќе се затече на складиште и во манипулација во волнарските предилници, по стопата од	17%
б) за зајачко влакно од увозот, што на 31 декември 1953 година ќе се затече на складиште и во манипулација на претпријатието, — по стопата од	79%
в) за автокорд од гуон, — што на 31 декември 1953 година ќе се затече на складиште и во манипулација во фабриките на автогуми, — по стопата од	80%
г) за домашна волна, база прана, што на 31 декември 1953 година ќе се затече на складиште и во манипулација кај предилниците на волна и во фабриките за филц, — по стопата од	20%

6) Стопанските организации што се означени во претходните точки од оваа одлука должни се да ги уплатат позитивните разлики на запасите на затечените стоки најдоцна до 15 јануари 1954 година.

На неуплатените износи на пресметаните разлики во цената до крајот на цитираниот срок, стопанските организации се должни да плаќаат камата по одредбите од Уредбата за каматите на ненавременно уплатените приходи на буџетите и општените фондови.

7) Во оваа точка означените стопански организации од социјалистичкиот сектор имаат право на надокнада (регрес) на негативните разлики во цената на производите назначени во наредниот став од оваа точка.

Надокнадата се пресметува на вредноста на запасите на 31 декември 1953 година пресметани по просечната продавна цена на добавувачот франко натоварено во вагон (по фактурната цена) за периодот октомври—декември 1953 година, односно за стопанските организации, што не набавувале во овој период, по просечната продавна цена на добавувачот франко натоварено во вагон во периодот јули—септември 1953 година, и тоа со примена на следните стопи:

а) за памук од сите провениенции, што на 31 декември 1953 година ќе се затече на запас кај памучните предилници и кај Управата за државни материјални резерви и во манипулација во памучните предилници, — по стопата од	30%
б) за целовлакно од памучен и волнен тип, што на 31 декември 1953 година ќе се затече на складиште и во манипулација кај памучните и волнарските предилници, — по стопата од	42%
в) за предиво од вештачка свила, што на 31 декември 1953 година ќе се затече на складиште, во манипулација и во готови производи во ткајачниците и трикотажите, по стопата од	33%
г) за јута — влакно, што на 31 декември 1953 година ќе се затече на складиште и во манипулација кај предилниците на јута — по стопата од	10%
д) за памучно влакно содржано во предиво на складиште, во полупроизводи и во готови производи што на 31 декември 1953 година ќе се затече во памучните предилници и ткајачници што имаат сопствена предилница, — по стопата од	30%

По исклучок од ставот д), надокнадата на негативните разлики во цената се пресметува за

запасите на долу означените производи, пресметани по просечната цена на добавувачот, франко натоварено во вагон (по фактурната цена) формирана во периодот ноември—декември 1953 година во извршеното книжење на цените од 9 ноември 1953 година, и тоа:

на памучното предиво што на 31 декември 1953 година ќе се затече на седиште, и што е содржано во полуприводи и готови производи најзначајниот сопствена предилница и во трикотажи, — по стопата:

на памучно кардирано предиво — 38%
на памучно чешпано предиво — 34%

8.— Пописот на запасите на производите означени во оваа одлука ќе се изврши најдоцна до 31 декември 1953 година. Пописот ќе го извршат комисиите составени од по 3 члена за секое претпријатие одделно. Комисиите за попис ги формира секое претпријатие одделно, а во секое од тие комисији мора задолжително да учествува и по еден стручен службеник на народниот одбор на околицата, градот и градската општина со одделни права.

Покрај комисиите формирани по претходниот став, народниот одбор на околицата, градот или градската општина со одделни права на чие подрачје има претпријатија обврзани да извршат попис по одредбите од оваа одлука, ќе формираат комисији за спроведување контрола на пописот на производите означени во оваа одлука. Во оваа комисија влегуваат: еден инспектор од инспекцијата на пазарштето, еден службеник од филијалата на Народната банка на ФНРЈ при која се води текуштата сметка на стопанското претпријатие и еден стручен финансиски службеник на народниот одбор.

Комисиите од претходниот став должни се да извршат контрола на пописот на производите означени во оваа одлука, што ќе го извршат комисиите формирани во секое претпријатие, и тоа најдоцна до 10 јануари 1954 година.

Пред да се уплатат позитивните разлики односно поднесе барањето за надокнада на негативните разлики во цените по оваа одлука, комисијата на народниот одбор мора во записникот за пописот да констатира дека извршила контрола на правилноста на пресметката на разликата во цените.

9.— Надокнатата на разликите во цените по оваа одлука ќе ја одобрува филијалата на Народната банка на ФНРЈ при која претпријатието има текушта сметка.

10.— Надокнатата се одобрува врз основа на барањето на претпријатието. Кон барањето за надокнада мора да биде приложена пресметката на запасите на производите на 31 декември 1953 година означени во оваа одлука и пописниот лист на истите производи, кој мора да биде потпишан од лицата што го извршиле пописот и заверен од директорот на претпријатието, а потоа потпишани и од комисијата на народниот одбор од точ. 7 на оваа одлука, што ја извршила контролата на пописот.

Барањата за надокнада на разликите во цените претпријатијата можат да ги поднесуваат до 31 јануари 1954 година.

11.— Позитивните разлики во цените, пресметани по оваа одлука, се уплатуваат кај Народната банка на ФНРЈ на сметката бр. 338.593.

Негативните разлики во цените, пресметани по оваа одлука, ќе се надокнатат на товар на уплатените позитивни разлики кај Народната банка на ФНРЈ а преку одделната сметка бр. 338.594.

Негативното салдо помеѓу негативните и позитивните разлики односно по сметките од претходните

ставови на оваа точка ќе се израмнат (ќе се намнат) со намадување на општиот фонд на обртните средства.

12.— Републичката финансиска инспекција задолжително ќе изврши преглед на точноста на пресметката на настанатите разлики во цената како за уплата, така и за поднесување барање за надокнада до 31 март 1954 година.

13.— Стопанската организација што во рокот и на начинот како е пропишано по одредбите од оваа одлука не ги пресмета или неточно ги пресмета разликите во цената со цел да ја одбегне уплатата на пресметаните разлики на одделната сметка, или со цел да добие надокнада (регрес) во поголем износ отколку што има право, ќе се казни со парична казна од 200.000 до 1.000.000 динари.

14.— Купувачите (стопанските организации) кои до 31 декември 1953 година склучиле договори за купопродажба за испорака на производите на кои ќе им се намалат цените, имаат право да бараат ревизија на тие договори најдоцна до 31 јануари 1954 година.

15.— За производите означени во оваа одлука, што се купени односно платени во странство до 31 декември 1953 година, а ќе бидат увезени по тој рок, сојузниот Државен секретар за работи на народното стопанство ќе пропише уплатство во поглед на уплатата на позитивните разлики на цените односно во поглед на давање надокнади за негативните разлики, согласно со одредбите од оваа одлука.

16.— Оваа одлука влегува во сила со денот на објавувањето во „Службениот лист на ФНРЈ“.

Р. п. бр. 337

28 декември 1953 година

Белград

Сојузен извршен совет

Секретар,
Велько Зековиќ, с. р.

Потпретседател,
Едвард Кардељ, с. р.

СОДРЖИНА:

	Страна
467. Уредба за здружување на стопанските организации — — — — —	709
468. Уредба за организацијата, послувањето и управувањето со Југословенските железници — — — — —	712
469. Уредба за надворешно-трговското послување — — — — —	723
470. Уредба за финансирање на социјалното осигурување — — — — —	728
471. Уредба за донесување републички прописи за организацијата, управувањето и финансирањето на социјалните установи — — — — —	733
472. Уредба за завршните сметки на стопанските организации за 1953 година — — — — —	733
473. Времена одлука за уплата на позитивните разлики и за надокнада (регрес) на негативните разлики кај некои производи — — — — —	738